

OTWARTY DIALOG

SPRAWOZDANIE

z wyników pracy

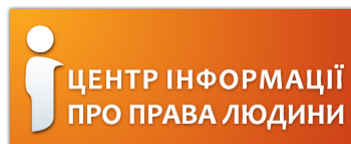
misji obserwacyjnej ds. przestrzegania praw człowieka

w Republice Kazachstanu

23-30 kwietnia 2012 roku

***W związku z wydarzeniami z 16 grudnia 2011
roku w mieście Żanaozen i ich skutkami***

Autorzy i członkowie Misji:

Nazarij Bojarskij, Konstantin Reuckij, Tatiana Pieczonczik, Andrej Czernousow, Jelena Aszenko, Władimir Nestorak

Sporządził:

Nazarij Bojarskij

Redaktorzy:

Nazarij Bojarskij, Lyudmyla Kozlovska, Aleksandra Matwiejczuk, Aleksandra Delemenczuk, Marija Jasenowskaja

Korektor:

Kira Szimanskaja

Zdjęcia:

Nazarij Bojarskij, Konstantin Reuckij, Tatiana Pieczonczik, Andrej Czernousow, Jelena Aszenko, Władimir Nestorak

Niniejsze sprawozdanie zostało przygotowane na podstawie informacji zebranych przez członków Misji Obserwacyjnej ds. przestrzegania praw człowieka w Republice Kazachstanu w związku z wydarzeniami z dnia 16 grudnia 2011 roku w mieście Zanaozen i ich skutkami (23-30 kwietnia 2012 roku), spowodowanej koniecznością przeanalizowania sytuacji kryzysowej z prawami człowieka w czasie i po rozpędzeniu manifestacji w mieście Zanaozen oraz dokonania ogólnej oceny poziomu przestrzegania poszczególnych podstawowych praw i wolności człowieka w Kazachstanie.

W czasie wizyty członkowie Misji odwiedzili takie miasta jak Ałmaty, Aktau i Zanaozen. Na podstawie informacji zebranych z różnych źródeł przytaczane są eksperckie opisy sytuacji w zakresie przestrzegania takich podstawowych praw człowieka jak wolność zgromadzeń, wolność słowa, wolność zrzeszania się i prawo do rzetelnego sądu.

Misja została zorganizowana przy wsparciu fundacji "Otwarty dialog" (Lublin, Rzeczpospolita Polska).

Przedstawione w niniejszym Sprawozdaniu przemyślenia i oceny są wyłącznie autorskie i nie zawsze są zbieżne ze stanowiskami oficjalnymi organizacji-partnerów Misji.

Spis treści

1. Wprowadzenie do Sprawozdania	4
2. Prawo do rzetelnego sądu	5
3. Wolność pokojowych zgromadzeń	9
4. Wolność słowa	13
5. Wolność zrzeszania się	17
6. Międzynarodowe mechanizmy obrony praw człowieka obejmujące Republikę Kazachstanu	20
7. Zalecenia	25
8. Załącznik	27
8.1. Dokumenty	27
8.2. Zdjęcia	35
8.3. Członkowie grupy monitorującej Misji	40
8.4. Informacje o organizacjach-uczestnikach Misji	41

Wprowadzenie do sprawozdania

Zbieranie i analizowanie informacji o poziomie przestrzegania praw człowieka jest bardzo ważnym i jednocześnie złożonym etapem działalności w dziedzinie obrony praw człowieka, zwłaszcza w złożonych sytuacjach kryzysowych. Bez obiektywnej informacji niemożliwe jest efektywne zaplanowanie działań w zakresie obrony praw człowieka i niedopuszczenia do podobnych naruszeń w przyszłości na poziomie narodowym i międzynarodowym oraz uświadomienie społeczności międzynarodowej konieczności przeprowadzenia planowych solidarnych działań na rzecz normalizacji sytuacji.

Dlatego właśnie pojawiła się konieczność przeprowadzenia odrębnego badania poziomu przestrzegania poszczególnych praw człowieka w Republice Kazachstanu w związku ze skutkami rozpędzenia masowych akcji protestu w dniu 16 grudnia 2011 w mieście Zanaozen. W tym celu, przy wsparciu fundacji "Otwarty dialog" (Lublin, Rzeczpospolita Polska) została powołana międzynarodowa Misja Obserwacyjna ds. przestrzegania praw człowieka w Republice Kazachstanu (dalej - "Misja"), w której skład weszli przedstawiciele organizacji obrony praw człowieka z Ukrainy i dziennikarze. Członkowie Misji odwiedzili Republikę Kazachstanu w dniach od 23 do 30 kwietnia 2012 roku. Podczas badania sytuacji wykorzystano różne metody obserwacji i zbierania informacji. Przeanalizowano międzynarodowe standardy praw człowieka, ustawodawstwo wewnętrzne Kazachstanu, przeprowadzono analizę publikacji w środkach masowego przekazu. Jednocześnie głównym źródłem informacji były bezpośrednie obserwacje podczas wizyty: obecność na rozprawach sądowych, śledzenie przebiegu pokojowych zgromadzeń, wywiady z przedstawicielami organów władzy państwowej i aktywistami obywatelskimi, ankietowanie poszkodowanych w czasie wydarzeń z 16 grudnia 2011 roku i rodzin oskarżonych nacierzy, badanie opinii mieszkańców Ałmaty, Aktau i Zanaozen. Na podstawie opracowanych uzyskanych informacji przygotowano niniejsze Sprawozdanie.

Należy zaznaczyć, że:

1) Niniejsze Sprawozdanie nie opisuje sytuacji dotyczących wszystkich podstawowych praw człowieka w Republice Kazachstanu. Ze względu na ograniczone zasoby (przede wszystkim czasowe) członkowie Misji zwracali uwagę tylko na przestrzeganie takich podstawowych praw człowieka, jak wolność pokojowych zgromadzeń, wolność słowa, wolność zrzeszania się, prawo do rzetelnego sądu. Zdaniem członków Misji właśnie te prawa są kluczowe w kontekście wydarzeń z 16 grudnia 2011 roku.

2) zbieranie informacji było utrudnione przez to, że członkowie Misji nie mieli stałego tłumacza, podczas gdy rozmowy z niektórymi osobami i rozprawa sądowa prowadzone były w języku kazachskim. Często członkowie Misji korzystali z usług przypadkowych obywateli Republiki Kazachstanu, którzy tłumaczyli na język rosyjski istotę usłyszanego. Dlatego nie jest wykluczona możliwość subiektywnego zabarwienia niektórych rozmów i niepełne informacje, jakie uzyskano.

3) niektóre rozdziały Sprawozdania mają charakter retrospektywny, tj. dotyczą wydarzeń i faktów, które miały miejsce przed wizytą Misji, jednakże zostały przygotowane na podstawie informacji uzyskanych bezpośrednio podczas wizyty z wyżej wymienionych źródeł informacji.

Mamy szczerą nadzieję, że to Sprawozdanie będzie korzystne zarówno dla obywateli Republiki Kazachstanu, jak i dla przedstawicieli innych państw. Jesteśmy przekonani, że solidarność międzynarodowa jest ważna nie tylko dla tych, którzy naruszają prawa człowieka, opisane w Sprawozdaniu, lecz także dla całej społeczności międzynarodowej.

Kierownik Misji Obserwacyjnej
ds. przestrzegania praw człowieka w Republice Kazachstanu.

Nazarij Bojarskij

PRAWO DO RZETELNEGO SĄDU

Przygotował: Andrej Czernousow

Dostępność wejścia do sądu (proces nad nafcierzami)

Członkowie Misji wykorzystali standardowe kryteria monitoringu i oceny dostępności posiedzeń sądowych, które między innymi wykorzystywane są przez misje obserwacyjne OBWE i odzwierciedlone w instrukcji OBWE/ODIHR śledzenia procesów sądowych oraz doświadczenia ze śledzenia rozpraw sądowych Międzynarodowej Misji Obserwacyjnej Komitetu Kontroli Międzynarodowej przestrzegania praw człowieka w Republice Białoruś.

Proces protestujących pracowników spółki państwowej "KazMunajGaz" odbywa się w centrum obwodowym w Obwodzie Mangustauskim w mieście Aktau, w budynku młodzieżowego centrum rozrywki, gdzie odbywają się posiedzenia pierwszej instancji sądu obwodowego dla Obwodu Mangustauskiego. W zakresie dostępności wejścia do sądu ustalono:

- ♦ obok wejścia do budynku, w którym odbywa się posiedzenie sądu, ustawiono metalowe ogrodzenie;
- ♦ obok drzwi wejściowych do budynku, w którym odbywają się posiedzenia sądu, zainstalowano kamerę wideo, która rejestruje wchodzących;
- ♦ obok drzwi wejściowych do budynku, w którym odbywają się posiedzenia sądu,, dyżuruje policjant wpuszczający wchodzących do środka;
- ♦ obok wejścia wewnątrz budynku ustawiona jest (nieczynna) bramka do wykrywania metali;
- ♦ przy wejściu do budynku, w którym odbywają się posiedzenia sądu, znajdują się dwa stoły (z prawej i lewej strony od bramki do wykrywania metali): przy każdym stole siedzi jeden pracownik sądu, które zapisują dane osobowe wchodzących obywateli na podstawie dokumentu tożsamości; obok każdego stołu znajduje się pracownik (po lewej - mężczyzna, po prawej - kobieta) sprawdzający odzież i torby obywateli;
- ♦ członkowie Misji musieli okazać paszport zagraniczny w celu wejścia do budynku, w którym odbywało się posiedzenie sądu;
- ♦ osoba ubrana po cywilnemu poprosiła członków Misji o okazanie dokumentów, pytała skąd przyjechali, czasami sprawdzała wizę w paszporcie zagranicznym;
- ♦ chcący wejść do sali posiedzeń sądu musieli zdeponować rzeczy osobiste w przechowalni, w tym telefon komórkowy; przechowalnia była zamykana przez pracownika straży sądowej, a osoba deponująca rzeczy otrzymywała klucz z numerem przegródki;
- ♦ w korytarzu budynku, w którym odbywało się posiedzenie sądu, zwykle znajdowało się pięciu policjantów i kilku pracowników straży sądowej.

2. Rozpatrzenie przez sąd sprawy karnej dotyczącej masowych zamieszek w mieście Zanaozen (proces nafcierzy)

Sprawę rozpatruje jeden sędzia (Arałbaj Nagaszybajew Ibragimuły), akta sprawy zawarte są w ponad 100 tomach. Łącznie oskarżonych w sprawie - 37 osób, dziewięciu z nich w areszcie domowym, a 28 - zatrzymanych. Dwóch oskarżonych to kobiety, przy czym jedna jest zatrzymana, pozostali to mężczyźni.

Zarzucane czyny:

- ♦ Artykuł 241 Kodeksu karnego Republiki Kazachstanu «Zamieszki masowe»;

- ♦ Artykuł 164 Kodeksu karnego Republiki Kazachstanu «Wzbudzanie wrogości społecznej, narodowej, rodowej, rasowej lub religijnej»;
- ♦ Artykuł 187 Kodeksu karnego republiki Kazachstanu «Umyślne zniszczenie lub uszkodzenie cudzego mienia».

Interesy oskarżonych reprezentuje 11 adwokatów, z czego dwóch to adwokaci z urzędu (bez wynagrodzenia). Członkowie Misji dowiedzieli się, że adwokaci mogli przystąpić do obrony swoich klientów dopiero na etapie rozpatrywania sprawy w sądzie. Nastąpiło to tak późno dlatego, że:

- na etapie postępowania przedsądowego organy ścigania (prokuratura, policja, Komitet Bezpieczeństwa Narodowego) blokowali możliwość dopuszczenia zawodowych obrońców poprzez "produkowanie" odmów udzielenia profesjonalnej pomocy prawnej (opinia przedstawicieli ruchu „Agła!”);
- adwokatów wezwano dopiero na etapie rozpatrywania sprawy w sądzie (opinia adwokatów z Ałmaty).

Według słów przedstawicieli ruchu społecznego „Agła!” i międzynarodowego komitetu "Zanzaozen - 2011", wobec oskarżonych masowo stosowano tortury i traktowano ich niegodnie podczas śledztwa przedsądowego. Przy czym tylko jeden z oskarżonych zdołał uzyskać obdukcję lekarską po złożeniu oświadczenia o torturach. Na podstawie tego oświadczenia obecnie toczy się postępowanie. W rozmowie z adwokatem oskarżonych członkowie Misji ustalili, że adwokaci nie podejmują żadnych działań na rzecz śledztwa dotyczącego tortur i niegodziwego traktowania z powodu ograniczeń czasowych. Udokumentowanie i udowodnienie faktów tortur wymaga skrupulatnej i długotrwałej pracy, na co obrona po prostu nie ma wystarczającej liczby osób. Sami oskarżeni w procesie oświadcza, że wobec nich stosowano tortury i traktowano ich niegodnie, jednakże przedstawienie innych dowodów poza oświadczeniami nie jest możliwe.

Stosowanie Artykułu 100 Kodeksu Postępowania Karnego Republiki Kazachstanu. "Środki bezpieczeństwa poszkodowanych, świadków, podejrzanych, obwinianych i innych osób uczestniczących w procesie karnym".

Ograniczenie dostępu do informacji o bronionej osobie polega na wyłączeniu z akt sprawy karnej informacji o danych ankietyowych osoby i przechowywaniu ich oddzielnie od postępowania głównego oraz wykorzystywanie przez tę osobę pseudonimu. Wyłączone z postępowania głównego akta mogą zostać udostępnione tylko organowi prowadzącemu proces karny. Inni uczestnicy procesu mogą zapoznać się z nimi tylko za zgodą organu prowadzącego proces karny pod warunkiem zobowiązania się do nieujawniania tych informacji. Działania procesowe z udziałem bronionej osoby w niezbędnych sytuacjach mogą odbywać się w warunkach wykluczających jej rozpoznanie.

W procesie szeroko wykorzystywano praktykę utajnienia osoby świadka poprzez przesłuchanie on-line przez Skype z wykorzystaniem modyfikatorów głosu i pseudonimów.

Szerokie stosowanie przez stronę oskarżenia środków bezpieczeństwa wobec świadków w postaci "utajnienia" osoby i głosów (kilkanaście w ciągu dwóch dni procesu sądowego) budzi poważne zaniepokojenie. Pozostaje otwarte pytanie, czy rzeczywiście życiu i zdrowiu tych świadków grozi niebezpieczeństwo. Ciekawy wydaje się także fakt, że, zdaniem adwokatów i oskarżonych, duża część "utajnionych" świadków to funkcjonariusze policji. należy także odnotować fakt, że wielu anonimowych świadków nie mogą odpowiedzieć lub odmawiają odpowiedzi na pytania obrony i oskarżonych o to, jak wygląda oskarżony, przeciwko któremu zeznaje osoba anonimowa lub na precyzyjne pytania dotyczące faktów jego życiorysu.

Odrębnie należy wskazać na możliwość zmuszenia anonimowych świadków do zeznawania nieprawdy ze strony organów władzy. Przykładowo, 25 kwietnia 2012 r. na sali sądowej zeznawał Jerłan

Zajranow, który oświadczył, że wcześniej występował w roli anonimowego świadka w sprawie. Według jego słów, wobec niego stosowano przemoc fizyczną i psychiczną, aby zeznawał nieprawdę przeciwko jednemu z oskarżonych. Oświadczył on także, że wcale nie był naocznym świadkiem masowych zamieszek. Po jego oświadczeniu adwokaci złożyli wniosek o wyłączeniu jego zeznań z akt sprawy i o zapewnieniu środków bezpieczeństwa wobec tego świadka. Sędzia odpowiedział, że trzeba się nad tym zastanowić. Nie udało się nam dowiedzieć, jakie były rezultaty jego przemyśleń.

Sprawa szkody, jakie wyrządziły masowe zamieszki.

Zgodnie z aktami sprawy karnej, w wyniku masowych zamieszek w następstwie wydarzeń z 16 grudnia 2011 roku wyrządzono szkodę mieniu komunalnemu, mieniu przedsiębiorców indywidualnych (przykładowo, podpalono jurte ustawioną na placu Yntymak). Nie ma danych dotyczących dokładnych rozmiarów wyrządzonych strat. Na zapytanie skierowane do akima miasta Zanaozen w sprawie ogólnej straty materialnej i wykazu uszkodzonego mienia członkowie Misji otrzymali następującą odpowiedź "Podczas masowych zamieszek w dniu 16 grudnia 2011 roku w mieście Zanaozen zostało splądrowanych i spalonych 10 obiektów komunalnych, budynek PF "UMF", hotel "Aruana" i 57 obiektów komercyjnych" (vide załączniki). Nie mniej jednak, ponieważ ta odpowiedź została udzielona na piśmie, ale nie na blankiecie urzędowym, bez pieczęci i podpisu, to tych danych członkowie Misji nie mogą uznać za oficjalne.

Jedyne dane o dokładnym rozmiarze wyrządzonych strat przedstawił BTA - bank, któremu wyrządzono szkody na sumę 1624500,00 tenge (około 8447 euro). Do bezpośrednich strat bank zaliczył spalony bankomat i środki pieniężne, które się w nim znajdowały. Na podstawie zapisu wideo zarejestrowanego przez kamerę bankomatu nie udało się jednak zidentyfikować podpalaczy. Przedsiębiorcy indywidualni, których jurty zostały spalone, odstąpili od roszczeń materialnych wobec obwinionych, ponieważ nie rozpoznają wśród oskarżonych osób, które podpaliły ich jurty.

W ogólnej ocenie, pomimo jawności procesu i dążeń władz do zapewnienia maksymalnego dostępu dla wszystkich zainteresowanych osób, w tym dla obserwatorów międzynarodowych, procesu nie można określić jako odpowiadający głównym zasadom wymiaru sprawiedliwości. Przede wszystkim dotyczy to kontrydiktoryjności stron, strona obrony w przytaczaniu dowodów na obronę i dostępie do informacji jawnie nie ma zapewnionych równych warunków oraz nierozpatrywania oświadczeń o torturach i niegodnym traktowaniu.

3. Rozpatrzenie przez sąd sprawy karnej dotyczącej masowych zamieszek w mieście Zanaozen (proces policjantów)

Sprawa karna przeciwko policjantom jest rozpatrywana w pierwszej instancji w sądzie obwodowym dla Obwodu Magustausskiego.

Uczestnicy procesu:

Sędzia - jeden.

Oskarżeni - 5 policjantów, wśród nich dwóch wysokich rangą funkcjonariuszy policji. Wszyscy znajdują się w areszcie domowym.

Tłumacze - 2 osoby.

Prokuratorzy - 3 osoby.

Poszkodowani - około 70 osób.

Świadkowie - ponad 100 osób.

Sprawa karna wobec 5 policjantów została wszczęta, przeprowadzono śledztwo przedsądowe z art. 308 Kodeksu Karnego Republiki Kazachstanu "Przekroczenie władzy lub uprawnień służbowych",

"Przekroczenie władzy lub uprawnień służbowych", to jest dokonanie przez osobę, upoważnioną do pełnienia funkcji państwowych, działań rażąco wychodzących poza ramy jej praw i pełnomocnictw i pociągających za sobą znaczące naruszenie praw i prawnych interesów obywateli lub organizacji lub chronionych przez prawo interesów społeczeństwa lub państwa".

ust. 4 tego artykułu przewiduje: «Czyny przewidziane w części pierwszej, drugiej lub trzeciej niniejszego artykułu, które spowodowały ciężkie skutki lub popełnione:

- a) z użyciem przemocy lub groźby jej użycia;
- b) z użyciem broni lub środków specjalnych;
- c) w celu osiągnięcia korzyści lub preferencji dla siebie lub innych osób lub organizacji, lub wyrządzenia szkody innym osobom lub organizacjom , -podlega karze pozbawienia wolności na okres od pięciu do dziesięciu lat z pozbawieniem prawa do zajmowania określonych stanowisk lub prowadzenia określonej działalności na okres do lat siedmiu z konfiskacją majątku».

Zgodnie z aktami sprawy wymienieni funkcjonariusze otworzyli ogień do protestujących nacierzy na placu Yntymak przed akimatem w mieście Zanaozen. Wśród faktów, budzących zainteresowanie, należy wymienić:

- znaczącą liczbą poszkodowanych (17 osób) zostali zabici strzałami w plecy;
- strzelano między innymi z broni automatycznej (AKM-47);
- wobec protestujących nie stosowano innych rodzajów broni, ani środków specjalnych (armatki wodne, gaz łzawiący, broń do wystrzeliwania pocisków gumowych, itp.);
- protestujących nie próbowano zatrzymać;
- policjanci zastrzelili i ranili ludzi, którzy nie znajdowali się w czasie zamieszek na placu i nie byli protestującymi nacierzami;
- do ochrony porządku publicznego pokojowego zgromadzenia (obecni nacierze nie byli uzbrojeni) zostały użyte specjalne pododdziały policji z innych regionów Kazachstanu, które były uzbrojone w broń automatyczną;
- liczba strzelających policjantów przekraczała pięć osób.

Zdziwienie budzi fakt, że czyny funkcjonariuszy zostały zakwalifikowane jedynie z ust. 4 art. 308 Kodeksu Karnego Republiki Kazachstanu "Przekroczenie władzy lub uprawnień służbowych" bez kwalifikacji dodatkowej z art. 100 "Zabójstwo dokonane przy przekroczeniu działań niezbędnych do zatrzymania osoby, która popełniła przestępstwo", co wydaje się logiczne biorąc pod uwagę czyny, których dopuścili się policjanci.

Sprawa policjantów dopiero zaczęła się w sądzie, dlatego też jest jeszcze za wcześnie na jakiegokolwiek wniosek.

WOLNOŚĆ POKOJOWYCH ZGROMADZEŃ

na przykładzie «Wiecu NIEgodzących się», 28 kwietnia 2012 roku, Ałmaty

Przygotował: Nazarij Bojarskij

1. Baza prawna

Zgodnie z art. 32 Konstytucji Republiki Kazachstanu obywatele Republiki Kazachstanu mogą pokojowo i bez broni gromadzić się, przeprowadzać zgromadzenia, wiece i manifestacje, marsze i pikiety. Korzystanie z tego prawa jest ograniczone ustawowo w interesie bezpieczeństwa państwowego, porządku publicznego, ochrony zdrowia, obrony praw i wolności innych osób.

Zgodnie z art. 2, 3, 4 ustawy Republiki Kazachstanu "O trybie organizowania i przeprowadzania pokojowych zgromadzeń, wieców, pochodów, pikiet i manifestacji w Republice Kazachstanu" przeprowadzenie akcji ulicznych w formie wieców, pikiet, manifestacji i pochodów jest dopuszczalne po uzyskaniu zezwolenia miejscowego organu wykonawczego.

Zezwolenie miejscowego organu wykonawczego jest wydawane na podstawie pisemnego wniosku, który składa się najpóźniej na 10 dni przed planowaną datą przeprowadzenia pokojowych zgromadzeń, wieców, pochodów, pikiet i manifestacji.

Naruszenie ustawodawstwa o trybie organizacji i przeprowadzeniu zgromadzenia, wiecu, pochodu, pikiet i manifestacji może skutkować dla jego organizatorów i uczestników odpowiedzialnością administracyjną z artykułu 373 Kodeksu Wykroczeń Republiki Kazachstanu lub odpowiedzialnością karną z artykułu 334 Kodeksu Karnego Republiki Kazachstanu.

Artykuł 373 Kodeksu Wykroczeń Republiki Kazachstanu "Naruszenie ustawodawstwa o trybie organizacji i przeprowadzania pokojowych zgromadzeń, wieców, pochodów, pikiet i manifestacji" przewiduje:

1. Naruszenie ustaw Republiki Kazachstanu o trybie organizacji lub przeprowadzenia zgromadzenia, wiecu, pochodu, pikiet, manifestacji lub innej imprezy publicznej, lub uniemożliwienie ich zorganizowania lub przeprowadzenia, jak również udział w nielegalnych zgromadzeniach, wiecach, pochodach, manifestacjach lub innej imprezie publicznej, jeżeli działania te nie mają cech czynu podlegającego karze - skutkuje upomnieniem lub grzywną dla osób fizycznych w wymiarze do dwudziestu miesięcznych wskaźników rozliczeniowych, dla funkcjonariuszy - grzywną w wymiarze do pięćdziesięciu miesięcznych wskaźników rozliczeniowych.

2. Udostępnienie przez kierujących i inne osoby oficjalne organizacji dla uczestników nielegalnego zgromadzenia, wiecu, pikiety, manifestacji lokalu lub dowolnego innego mienia (środków łączności, urządzeń kopiujących, sprzętu, pojazdów) lub stworzenie innych warunków dla organizacji i przeprowadzenia takich przedsięwzięć, skutkuje grzywną w wymiarze do dwudziestu miesięcznych wskaźników rozliczeniowych.

3. Te same czyny popełnione powtórnie w ciągu roku od zastosowania sankcji administracyjnych, lub przez organizatora zgromadzenia, wiecu, pochodu, manifestacji, skutkują grzywną w wymiarze do pięćdziesięciu miesięcznych wskaźników rozliczeniowych lub aresztem administracyjnym na okres do piętnastu dni.

Artykuł 334 Kodeksu Karnego Republiki Kazachstanu "Naruszenie trybu organizacji i przeprowadzania zgromadzeń, wieców, pikiet, pochodów ulicznych i manifestacji" stanowi:

1. Naruszenie trybu organizacji lub przeprowadzenia zgromadzeń, wieców, pikiet, pochodów ulicznych lub manifestacji, popełnione przez organizatora zgromadzenia, wiecu, pikiety, pochodu

ulicznego lub manifestacji, jeżeli czyn taki spowodował naruszenie funkcjonowania komunikacji, w znaczącej mierze naruszył prawa i prawne interesy obywateli i organizacji, podlega karze grzywny w wymiarze od stu do ośmiuset miesięcznych wskaźników rozliczeniowych lub karze robót publicznych na okres od stu dwudziestu do stu osiemdziesięciu godzin, lub ograniczeniu wolności na okres do jednego roku.

2. Organizacja lub przeprowadzenie nielegalnych zgromadzeń, wieców, pikiet, pochodów ulicznych i manifestacji przez organizatora zgromadzenia, wiecu, pikiety, pochodu ulicznego lub manifestacji, jak również aktywny udział w nielegalnych zgromadzeniach, wiecach, pikietach, pochodach ulicznych lub manifestacjach, jeżeli czyny te pociągnęły za sobą skutki, przewidziane w ustępie pierwszym niniejszego artykułu, podlegają karze grzywny w wymiarze od dwustu do jednego tysiąca miesięcznych wskaźników rozliczeniowych, lub karze robót publicznych na okres od stu osiemdziesięciu do dwustu czterdziestu godzin lub ograniczeniu wolności na okres do jednego roku lub pozbawienia wolności na taki sam okres.

2. Przygotowanie do wiecu

Zgodnie z informacjami uzyskanymi od aktywistów społecznych i środków masowego przekazu, kilka osób, reprezentujących różne organizacje społeczne, wielokrotnie zwracało się do akimatu miasta Ałmaty z prośbą o zezwolenie na przeprowadzenie "Wiecu NIEzgadzających się" w dniu 28 kwietnia 2012 roku, proponując różne warianty miejsca przeprowadzenia wiecu w centrum miasta. W odpowiedzi na kierowane prośby wskazywano, że do przeprowadzania podobnych przedsięwzięć w mieście wydzielono specjalne miejsce - skwer za kinem Sary-Arka. Na tej podstawie zakazano przeprowadzenia wiecu w zgłaszanych przez społeczność miejscach.

Należy stwierdzić, że skwer, na którym oficjalnie zezwala się na odbywanie pokojowych zgromadzeń w Ałmaty znajduje się na skraju miasta, a dokładniej w rejonie skrzyżowania prospektu Abaja i prospektu Ałtynsarina. Dlatego, w związku z dążeniem organizatorów do przyciągnięcia uwagi społeczeństwa do prezentowanej na wiecu tematyki podjęli oni decyzję o przeprowadzeniu nielegalnego zgromadzenia w centrum Ałmaty, obok pomnika Abaja na placu przed Pałacem Republiki.

Z kolei prokurator dla dzielnicy Miedieuskiej w Ałmaty Madjar Basszybajew skierował do organizatorów i potencjalnych uczestników wiecu «Ostrzeżenie o niedopuszczalności naruszenia prawa». Między innymi w podobnym piśmie z dnia 26.04.2012 r. nr 717712 adresowanym do zastępcy przewodniczącego Komitetu Koordynacyjnego niezarejestrowanej partii "Ağla!" Michaiła Sizowa stwierdzono: "Z posiadanych informacji wiadomo, że planuje Pan wziąć udział w nielegalnym wiecu dnia 28 kwietnia 2012 roku na placu przed pałacem Republiki. Biorąc pod uwagę, że w tym przypadku nieznajomość lub niewłaściwe pojmowanie przepisów prawa może skutkować ich niewłaściwym stosowaniem ... PRZESTRZEGAM" dalej w piśmie-ostrzeżeniu wymieniane są normy prawa regulujące wolność pokojowych zgromadzeń i przewidujące odpowiedzialność administracyjną i karną w przypadku ich nieprzestrzegania (vide załączniki).

3. Wydarzenia z 28 kwietnia 2012 r. podczas wiecu

Początek wiecu zapowiedziano na godzinę 12.00 obok pomnika Abaja na placu przed pałacem Republiki.

Gdy członkowie Misji około godziny 11.00 podeszli do przejścia podziemnego na skrzyżowaniu prospektów Abaja i Dostyk, zauważyli policjantów (po dwóch przy wejściu), którzy kontrolowali rzeczy wszystkich przechodniów. Plac przed Pałacem Republiki był otoczony ogrodzeniem metalowym, wzdłuż którego stali policjanci. Na pytanie członków Misji, co się tu dzieje, odpowiadali, że w Pałacu odbywa się festiwal dziecięcy i dlatego podjęto środki ostrożności. Ludzi tam nie wpuszczano. Wzdłuż ulicy były

zaparkowany cały szereg pustych autobusów komunikacji miejskiej i autobusów z przedstawicielami struktur siłowych.

W związku z niemożliwością przeprowadzenia wiecu obok pomnika Abaja na placu przed Pałacem Republiki uczestnicy "Wielu NIEzgadzających się" zebrali się na placu pomiędzy Pałacem Republiki a hotelem Kazachstan.

O godzinie 11.50 funkcjonariusze specoddziału policji SOBR zatrzymali aktywistę opozycyjnego Jermeka Narymbajewa, niedawno zwolnionego z więzienia. Szybko wywieziono go autobusem policyjnym. Podczas zatrzymania policjanci uderzyli w twarz 77-letniego uczestnika wiecu Muhtara Kabdułazijewa.

Po około pięciu minutach od incydentu do zebranych przemówił zastępca prokuratora miasta Ałmaty. Korzystając z głośnika oświadczył, że zgromadzenie jest nielegalne, że jego uczestnicy mogą zostać pociągnięci do odpowiedzialności prawnej, a następnie wezwał wiecujących do rozejścia się.

Nie mniej jednak wiec się rozpoczął. Łączna liczba uczestników - około 250-300 osób. Na początku wystąpili zwykli obywatele, a potem przedstawiciele stowarzyszeń społecznych i sił opozycyjnych. należy odnotować, że występujący wyrażali niezadowolenie z sytuacji gospodarczej w kraju, jak również żądali sprawiedliwości. Przykładowo, członkowie Misji odnotowali następujące słowa:

- "Nie można tolerować takich naruszeń naszych praw";
- "Wielu z nas otrzymało ostrzeżenia z prokuratury, ja też dostałem, ale oni nas nie wystraszą!";
- "Dzieci, które uzyskali wykształcenie, nie mają pracy. Proponuje się im, aby handlowali pestkami";
- *"W Zanaozen tortury. To wszystko dzieje się przy naszym milczeniu. Milczeliśmy przy wydarzeniach październikowych. Dziś dopuszczamy płatne kształcenie, wzrost emerytur ... Dziś żyją ci, którzy kradną ... Gotowa jestem umrzeć na zaród! Dzisiaj nie dopuścimy do faszyzmu. Wolność dla nafcjarzy! Za ojczyznę! Za naród! Nie mogę dzisiaj umrzeć pozostawiając taki kraj wnukom!"*;
- *"Zawsze nam mówiono, że najpierw gospodarka, a potem polityka. Wydarzenia w Zanaozen udowodniły, do czego to może doprowadzić"*;
- *"Dziś odbywa się nierzetelny sąd władzy nad narodem. Ale będzie jeszcze sąd historii. Sąd niebios!"* [o procesie sądowym nafcjarzy w Aktau].

należy odnotować, że występujący nie wzywali do przemocy, obalenia ustroju konstytucyjnego lub do innych przestępstw. Przy wiecujący kilka raz skandowali "Nazarbajew, ke!" [«Nazabrajew, przyjdź tutaj!»].

O godzinie 13.00 odczytano tekst rezolucji uczestników wiecu. Według słów organizatorów, przed rozpoczęciem zgromadzenia przedstawiciele władzy państwowej zatrzymali samochód, w którym znajdował się wydrukowany tekst rezolucji i materiały informacyjne dla uczestników wiecu. Dlatego tekst rezolucji odczytywano z wyświetlacza telefonu komórkowego. W przyjętej rezolucji uczestnicy "Wiecu NIEzgadzających się" zażądali obiektywnego zbadania wydarzeń z grudnia 2011 w Zanaozen i zamachu na niezależnego dziennikarza Łukpana Ahmedjarowa; zwolnienia aresztowanych nafcjarzy oraz polityków i aktywistów opozycyjnych, których nazwali więźniami politycznymi. Podjęto także decyzję o przeprowadzeniu kolejnego wiecu dnia 2 czerwca 2012 roku w tym samym miejscu.

O godzinie 13.15 wiec zakończył się i uczestnicy zaczęli się rozchodzić.

Odrębnie należy wspomnieć o niezidentyfikowanych osobach po cywilnemu, które prawdopodobnie reprezentowały Komitet Bezpieczeństwa Narodowego Republiki Kazachstanu i/lub struktury siłowe. Takie osoby po cywilnemu były "rozstawione" wokół uczestników wiecu w odstępach co 2-2,5 metra. przynajmniej trzy-cztery osoby po cywilnemu rejestrowali wiec na wideo.

4. Stosunek mieszkańców Ałmaty do pokojowych zgromadzeń

Z prywatnych rozmów z mieszkańcami Ałmaty dowiedzieliśmy się, że poziom udziału mieszkańców w pokojowych zgromadzeniach jest dość niski. Jest to uwarunkowane szeregiem czynników, wśród których najpowszechniejszymi są:

- 1) brak tradycji publicznego wyrażania swoich poglądów poprzez pokojowe zgromadzenia (wielu pytanych mieszkańców przejawiali nierozumienie wagi takiej wolności i mówili, że "*chodzenie na wiece nie jest przyjęte*");
- 2) złożona procedura uzyskiwania zezwolenia na pokojowe zgromadzenie;
- 3) przewidziana w przepisach odpowiedzialność prawa na organizację i udział w pokojowych zgromadzeniach;
- 4) niski poziom zainteresowania tematami i powodami pokojowych zgromadzeń.

WOLNOŚĆ SŁOWA

Uniemożliwianie działalności dziennikarzy i środków masowego przekazu. Ingerencja w wolność wyrażania poglądów.

Prepared by: Konstantin Reutskiy

1. Ograniczenia w realizacji wolności słowa w mediach (cenzura)

Z rozmów z dziennikarzami i aktywistami społecznymi można wywnioskować, że większość mediów funkcjonujących w Republice Kazachstanu jest kontrolowana przez rząd - albo bezpośrednio, albo za pośrednictwem spokrewnionych struktur biznesowych. Poprzez bezpośrednią ingerencję w politykę redakcyjną lub nacisk ekonomiczny na właścicieli władzom udaje się kształtować sprzyjające dla siebie pole informacyjne wewnątrz kraju.

Przykładowo, w Zanaozen wydawane są dwie gazety i działa kanał telewizji municypalnej. Gazeta społeczno-polityczna "Zanaozen" jest organem rejonowej administracji państwowej; biuro gazety mieści się w budynku akimatu. "Zanaozen žarszysy" - gazeta reklamowo-informacyjna z dwoma pracownikami etatowymi, nie posiadająca własnego biura. Informacja o strajku naftiarzy i wydarzeniach z grudnia 2011 roku nie pojawiła się w żadnym z wymienionych mediów. W miejscowej prasie nie są także relacjonowane procesy sądowe przeciwko aktywistom strajku i policjantom oskarżanych w nadużyciu władzy. Redaktor gazety municypalnej "Zanaozen" w rozmowie z grupą monitorującą wyjaśnił, że w gazecie publikowane są tylko materiały zalecane przez miejscową administrację państwową.

Według słów kazachstańskich aktywistów społecznych, kontrola nad niezależnymi wydawnictwami drukowanymi w Obwodzie Mamgistuńskim odbywa się jeszcze poprzez kontrolę przez władze i powiązane z władzą struktury biznesowe drukarni, w których drukowane są wydawnictwa.

Dziennikarze centralnych mediów państwowych informują o istnieniu bezpośredniego zakazu umieszczania wszelkich negatywnych informacji o rodzinie prezydenta i powiązanych z nią strukturach biznesowych.

2. Ograniczenia realizacji wolności słowa w Internecie i sieciach telekomunikacyjnych

W ustawodawstwie Republiki Kazachstanu zawarte są przepisy uprawniające organy władzy do ingerencji w pracę środków masowego przekazu i zasoby Internetu oraz do blokowania sieci telekomunikacyjnych. Korzystając z tych uprawnień władze Obwodu Mangistauskiego w okresie od 16 do 19 grudnia 2011 roku całkowicie zablokowały łącza internetowe, a bezpośrednio w miastach Zanaozen i Szetpe zablokowały telefony stacjonarne i komórkowe.

Artykuł 10 ustawy Republiki Kazachstanu "O środkach masowego przekazu" zezwala Ministerstwu Kultury i Informacji bez orzeczenia sądu na anulowanie certyfikatów rejestracji środków masowego przekazu. Tak właśnie, stosując ten przepis, w listopadzie 2009 roku decyzją Ministerstwa Kultury i Informacji anulowano certyfikat rejestracyjny gazety republikańskiej "Ałma-Ata Info".

W 2009 roku w Republice Kazachstanu przyjęto ustawę "O wniesieniu zmian i uzupełnień do niektórych aktów prawnych Republiki Kazachstanu w sprawach sieci informacyjno-komunikacyjnych", zrównujący zasoby internetu z mediami i pozwalający na ściganie ich autorów i komentatorów w trybie administracyjnym i karnym. Ustawa znacząco upraszcza procedurę ingerencji w zawartość narodowych i zagranicznych zasobów internetowych i znacząco ogranicza możliwości właścicieli stron internetowych do obrony własnej w sądzie. Na podstawie tej ustawy w okresie od stycznia 2011 roku zablokowano lub ograniczono dostęp do 160 stron internetowych. Największy rezonans wywołały decyzje o zaprzestaniu funkcjonowania popularnego opozycyjnego portalu video Stan.kz i zablokowaniu platformy z blogiem

LiveJournal. Ponadto, zdaniem szeregu działaczy społecznych i media-aktywistów, władze republiki, działając poprzez kontrolowanych prowaidów periodycznie bezprawnie blokują dostęp do szeregu niezależnych wydawnictw internetowych.

W grudniu 2011 roku rząd Republiki Kazachstanu wprowadził nowe przepisy dostępu do internetu, przewidujące dodatkowe możliwości kontroli użytkowników. Przepisy między innymi zobowiązują właścicieli klubów internetowych do instalowania kamer monitoringu i żądania od każdego klienta okazania dokumentów potwierdzających tożsamość.

3. Prześladowanie karne i powództwa prywatne przeciwko mediom

3.1. Kodeks Karny Republiki Kazachstanu przewiduje odpowiedzialność karną dla dziennikarzy za znieważenia i oszczerstwa. Przepis ten był aktywnie wykorzystywany przez przedstawicieli władzy publicznej republiki w celu prześladowania mediów przekazujących informacje zawierające krytykę władzy. Niżej przytoczona najjaskrawsze przykłady takiego nacisku:

- 23 stycznia 2012 roku został aresztowany redaktor naczelny republikańskiej gazety codziennej "Wzgliad" Igor Winjajewskij. Areszt był połączony z przeszukaniem w redakcji gazety i skonfiskowaniem całego sprzętu komputerowego i dokumentacji. Dziennikarzowi groziło pozbawienie wolności do lat 7 z oskarżenia o nawoływanie do siłowego obalenia ustroju konstytucyjnego republiki. Formalną podstawą aresztowania i wszczęcia sprawy karnej były ulotki z wizerunkiem prezydenta i sloganem "Wyrzuć na wysypisko", znalezione w samochodzie Igora Winjajewskiego 2 lata temu. Po 2 miesiącach, bezpośrednio przed głosowaniem nad rezolucją Parlamentu Europejskiego o sytuacji w Kazachstanie 15 marca 2012 r. został on wypuszczony na wolność z więzienia Komitetu Bezpieczeństwa Narodowego (dalej - KBN).

- w październiku 2011 roku na półtora roku pozbawienia wolności w zawieszeniu i grzywnę w wysokości 300 000 tenge (około 1630 euro) został skazany redaktor naczelny gazety "Adilet" Kunabek Botabetow. Za serię publikacji o czynach korupcyjnych przedstawicieli władzy publicznej regionu został on uznany za winnego oszczerstwom (art. 129 ust. 3 Kodeksu Karnego Republiki Kazachstanu).

- Ramazan Jesergepow, dziennikarz i redaktor naczelny gazety "Ałma-Ata Info" w 2009 roku został skazany na 3 lata pozbawienia wolności po opublikowaniu materiału "Kto zarządza naszym krajem: prezydent czy KBN?". Poza samym Jesergepowem były prześladowane osoby, które przekazały dziennikarzowi informacje wykorzystane w artykule - kolejna trójka oskarżonych została skazana na karę pozbawienia wolności od 2 do 8 lat. 6 stycznia 2012 roku Ramazan Jesergepow wyszedł na wolność, jednakże, zgodnie z orzeczeniem sądu, jeszcze przez 2 lata nie może zajmować się dziennikarstwem.

- w sierpniu 2011 roku na podstawie orzeczenia Sądu dla dzielnicy Saryarkinskiej w Astanie została zablokowana popularna platforma z blogiem LiveJournal i ponad 20 stron internetowych. Podstawą zablokowania była rzekomo prowadzona tam "propaganda terroryzmu i ekstremizmu".

3.2. Ustawodawstwo wewnętrzne Republiki Kazachstanu nie przewiduje rozsądnych ograniczeń wymiaru prywatnych roszczeń z oskarżenia o zniesławienie, co pozwala urzędnikom, politykom i osobom prywatnym na żądanie odszkodowań, których wielkość stawia środki masowego przekazu na granicy zamknięcia. Przykładowo:

- w grudniu Sąd Rejonowy dla dzielnicy Ałmatinskiej w Astanie zaspokoił roszczenie deputowanego parlamentu Romana Madinowa z powództwa przeciwko gazecie "Obszczestwiennaja pozycja", która opublikowała serię demaskujących publikacji o działalności polityka. Zgodnie z orzeczeniem sądu, autor artykułu i redaktor naczelny gazety zostali zobowiązani do wypłacenia powodowi odszkodowania w wysokości 5 mln tenge (około 26 820 euro). Jednakże polityk, niezadowolony z wielkości odszkodowania, wniósł apelację i żąda podwyższenia sumy odszkodowania do 500 mln tenge (około 2600000 euro);

- 27 kwietnia 2012 roku zaczęło się przesłuchanie z powództwa naczelnika urzędu polityki wewnętrznej Obwodu Zachodnio-Kazachstańskiego Imaszewa Tilekkabała przeciwko korespondentowi gazety "Uralskaja Niedielia" Łukpanowi Ahmedjarowowi. Podstawą powództwa stał się artykuł o działaniach korupcyjnych urzędnika "Brat, swat, kant". Wartość roszczenia - 5 mln tenge (około 26000 euro);

- w 2011 roku Sąd w Ałmaty wydał orzeczenie na korzyść żony naczelnika policji finansowej Republiki Kazachstan Sałtanat Ahanowej z powództwa o oszczerstwo przeciwko Gulżan Jergalijewej i internetowego serwisu informacyjnego "Guljan". Pani Ahanowa za rzekomo wyrządzoną przez publikacje w internecie szkodę moralną zażądała wypłacenia odszkodowania w wysokości 2 mld 640 mln 296 tys. 400 tenge (około 14 mln euro). Sąd częściowo zaspokoił żądania powódki, zobowiązując gazetę do wypłacenia równowartości sumy 26 336 euro;

- w 2008 roku sąd zaspokoił roszczenia deputowanego Mażilis Romina Madinowa, zobowiązując gazetę "Tasżagan" do wypłacenia powodowi odszkodowania w wysokości 30 mln tenge (około 160 000 euro);

- w 2009 roku Sąd Rejonowy dla dzielnicy Medeuskiej w Ałmaty zaspokoił roszczenia BTA-Banku z powództwa przeciwko gazecie "Respublika" i zobowiązał gazetę do wypłacenia odszkodowania w wysokości tenge (około 312 000 euro).

4. Ataki na dziennikarzy

W Kodeksie Karnym Republiki Kazachstanu zawarty jest artykuł przewidujący karę za uniemożliwienie zawodowej działalności dziennikarza, jednakże brak jest praktyki efektywnego korzystania z tego przepisu prawa do obrony dziennikarzy. Pomimo dużej liczby ataków na dziennikarzy i redakcje środków masowego przekazu od 1997 roku z tego artykułu nie wszczęto ani jednego postępowania karnego. Jednocześnie tylko w latach 2010-2012 w Republice Kazachstanu odnotowano 13 ataków na dziennikarzy. Przytaczamy opisy faktów najgroźniejszych z nich:

- 20 kwietnia 2012 roku ofiarą ataku został dziennikarz gazety "Uralskaja Niedielia" Łukpan Ahmedjarow. Dziennikarz został ostrzelany z broni palnej, zadano mu 8 ran nożem w okolicy serca.

- 25 stycznia 2012 roku w mieście Szymknet dokonano napadu na dziennikarza gazety republikańskiej "Adilet" Zarkynbeka Sejtinbega. Nieznani sprawcy kilkakrotnie uderzyli prętem metalowym po głowie dziennikarza obok jego własnego domu.

- 26 października 2011 roku nieznani sprawcy ostrzelali z broni palnej i pobili kijami bejsbolowymi dziennikarza portalu wideo Stan.kz Orkena Bisenowa i operatora Asana Amiłowa. MSW neguje motyw uniemożliwienia działalności dziennikarskiej, określając zdarzenie jako próbę grabieży.

- 17 czerwca 2011 roku nieznany sprawca napadł na korespondenta gazety "Pawłodarskaja Niedielia" Aleksandra Baranowa na klatce schodowej jego domu.

- 30 marca 2011 roku w Ałmaty został pobity wydawca gazety "Gołos Respubliki" Danijar Małdaszew. Po napadzie opóścił kraj i zwolnił się ze stanowiska dyrektora przedsiębiorstwa, wydającego główną gazetę opozycyjną Kazachstanu. Koledzy Małdaszewa tłumaczą to naciskiem wywieranym na niego przez przedstawicieli władzy.

- 16 grudnia 2009 roku dziennikarz i dyrektor generalny wydawnictwa internetowego "Biełyj parachod" Genadij Pawliuk został uprowadzony i wyrzucony z okna wieżowca w Ałmaty. Dziennikarz zmarł nie odzyskawszy przytomności. W październiku 2011 roku trzy osoby podejrzane o to przestępstwo zostały skazane na kary pozbawienia wolności od 10 do 17 lat. Sąd ustalił, że zabójstwo było związane z działalnością zawodową Genadija Pawliuka.

5. "Samocenzura"

- Na podstawie rozmów z dziennikarzami prasowymi i stacji telewizyjnych w miastach Zanaozen, Aktau i Ałmaty można stwierdzić niski poziom gotowości do naświetlania znaczenia tematu i występowania z krytyką władzy. Większość korespondentów niezależnych (ale spokrewnionych z władzą) mediów centralnych, z którymi udało się nam porozmawiać, podkreśla swoją lojalność wobec istniejących władz i uważa za niecelowe prezentowanie różnorodnej informacji o wydarzeniach w Zanaozen i Szetpe, ponieważ, ich zdaniem, grozi to wzrostem napięcia społecznego. Jak już wskazano powyżej, terenowe media (w Zanaozen i Szetpe) w ogóle nie informują o konfliktach; wielu pytanym dziennikarzy regionalnych opisując działania strajkujących nacierzy z 16 grudnia 2011 roku używa emocjonalnie zabarwionego terminu "powstanie" przeciwstawiając go proklamowanym przez rząd wartościom "stabilizacji i jedności".

- Można przypuszczać, że dyskusję społeczną o wielu ważnych sprawach znacznie ochładza groźba odpowiedzialności karnej z artykułu 164 Kodeksu karnego Republiki Kazachstanu ("rozpalanie niezgody społecznej"), pozwalającej na zakwalifikowanie w ten sposób praktycznie każdej wiadomości zawierającej krytykę władzy.

WOLNOŚĆ ZRZESZANIA SIĘ

Przygotował: Władimir Nestorak

1. Uniemożliwianie działalności partii politycznych i stowarzyszeń

Po rozmowach z działaczami społecznymi i politycznymi można wyciągnąć wniosek, że ma miejsce konsekwentne uniemożliwianie działalności opozycyjnych stowarzyszeń społecznych i partii poprzez naciski psychologiczne, fizyczne, ekonomiczne i prawne.

W 2001 roku powstało stowarzyszenie społeczne "Demokratyczny Wybór Kazachstanu" (dalej - DWK), w skład którego weszli członkowie różnych partii politycznych, a także obywatele bezpartyjni. Następnie podjęto próbę zarejestrowania DWK jako Republikańskie Stowarzyszenie Społeczne. należy wiedzieć, że zgodnie z ustawodawstwem kazachstańskim do rejestracji Republikańskiego Stowarzyszenia Społecznego wymagane jest utworzenie filii w ponad połowie obwodów republiki (łącznie - 15) oraz że statut partii należy przedłożyć w dwóch językach. W żadnym z obwodów organy państwowe nie zarejestrowały filii partii, powołując się na niezgodność tłumaczenia statutu z języka rosyjskiego na język kazachski. Odnotujemy, że próby rejestracji były podejmowane około 50 razy. W 2004 roku udało się zarejestrować partię "DWK". partia istniała przez pół roku i została zamknięta na podstawie orzeczenia sądu za wezwania do obalenia ustroju konstytucyjnego. Następnie zostały wprowadzone zmiany do obowiązującej ustawy "O partiach politycznych", w artykule 7, tj.: "Pełna i skrócona nazwa partii politycznej i jej symbolika nie mogą w pełni lub w znaczącej części dublować nazwy i symboliki organów państwowych, partii politycznych zarejestrowanych w republice Kazachstanu oraz partii politycznych zlikwidowanych w związku z naruszeniem ustawodawstwa Republiki Kazachstanu". Dlatego aktywiści utworzyli nową partię pod nazwą "Agła" (w tłumaczeniu z kazachskiego "Naprzód!")-

W listopadzie 2006 roku w celu rejestracji partii "Agła!" do Ministerstwa Sprawiedliwości przekazano listę partyjną składającą się z 53 tysięcy wniosków. Oficjalna odpowiedź Ministerstwa po rozpatrzeniu tego zgłoszenia dotychczas nie nadeszła. Zgodnie z obowiązującym prawem, tj. z art. 9 ustawy "O rejestracji państwowej osób prawnych i ewidencji filii i przedstawicielstw" kompetentne organy winny zarejestrować lub odmówić rejestracji, z uzasadnieniem swojej decyzji. Partia "Agła!" od 2006 roku trzykrotnie próbowała zarejestrować się i otrzymuje odpowiedź o wstrzymaniu procesu rejestracji w związku ze sprawdzaniem stanu spisowego partii. A zatem, de jure, partia znajduje się w procesie rejestracji prawie 6 lat.

Równocześnie aktywiści obywatelscy próbowali zarejestrować partię "Hałyk Majdany - Front Narodowy". Odmówiono im rejestracji z powołaniem się na art. 7 ustawy "O partiach politycznych" w związku z tym, że trzy dni wcześniej zostało zarejestrowane stowarzyszenie społeczne "Hałyk". Aktywiści składali dokumenty na rejestrację jeszcze kilku partii z różnymi nazwami. Rezultat był analogiczny.

Członkowie Misji uzyskali informacje o tym, że po areszcie z art. 164 Kodeksu karnego Republiki Kazachstanu lidera niezarejestrowanej partii "Agła!" Władimira Kozłowa (23 stycznia 2012 r.) skonfiskowano jego majątek. A ponieważ partia nie została zarejestrowana, to został skonfiskowany także cały jej majątek, zarejestrowany na W. Kozłowa, jako osobę fizyczną, mimo że podobne działania nie są przewidziane w prawie. Ponadto Prokuratura republiki Kazachstanu rozsyła do aktywistów partii "Agła!" i koalicji społecznej "Hałyk Majdany - Front Narodowy" ostrzeżenie o niedopuszczalności naruszenia prawa, tym samym wywierając nacisk psychologiczny na aktywistów.

Dnia 5 października 2011 roku została ogłoszona informacja, że Międzyrejonowy Sąd Administracyjny dla miasta Ałmaty zawiesił działalność Komunistycznej Partii Kazachstanu na sześć

miesiący za udział jej lidera Galiza Ałdamżarowa w ruchu opozycyjnym "Hałyk Majdany - Front Narodowy" (należy odnotować, że w Republice Kazachstanu zakazany jest udział w niezarejestrowanych stowarzyszeniach społecznych, co pociąga za sobą odpowiedzialność administracyjną). W ten sposób partia została pozbawiona możliwości uczestnictwa w przedterminowych wyborach deputowanych Mażilis - parlamentu Kazachstanu w dniu 15 stycznia 2012 roku. W kwietniu 2012 roku sąd przedłużył zakaz działalności partii na kolejne pół roku.

A zatem istnieją podstawy by sądzić, że istnieje wypracowany system uniemożliwiania działalności "niewygodnych" dla władzy partii politycznych i stowarzyszeń społecznych.

2. Postępowanie karne i powództwa administracyjne przeciwko działaczom społecznym i politycznym

Wielokrotne zatrzymania uczestników organizacji opozycyjnych i wieców świadczą o tym, że działalność społeczna i polityczna obywateli Republiki Kazachstanu jest permanentnie zagrożona aresztowaniami i grzywnami.

Jako instrument zatrzymywania opozycjonistów w większości przypadków wykorzystuje się następujące artykuły aktów prawnych:

artykuł 164 (Wzbudzanie wrogości społecznej, narodowej, rodowej, rasowej lub religijnej), Z takiego oskarżenia została skazana związkowa prawniczka strajkujących naftarzy Natalia Sokołowa; z tego artykułu oskarżono Władimira Kozłowa, Ajżangul Amira, Serika Sapargał, Bołata Atabajewa, Zanołata Mamaja.

artykuł 170 (Nawoływanie do siłowego obalenia lub zmiany ustroju konstytucyjnego lub siłowego naruszenia integralności terytorialnej Republiki Kazachstanu).

artykuł 233 (Terroryzm). Pod koniec marca Prokuratura Generalna Republiki Kazachstanu opublikowała informacje w prasie o tym, że udaremniono groźbę aktów terrorystycznych, których organizatorem rzekomo był Aleksandr Pawłow, szef ochrony osobistej Muhtara Abłazowa (opponent polityczny N. Nazarbajewa), którego nazwisko wiąże z partią „Agła!”.

artykuł 176 (Przywłaszczenie lub defraudacja cudzego mienia). Z tego artykułu oskarżono eksprezesa "BTA-banku" biznesmena Mihtar Abłazowa.

artykuł 235 Kodeksu Karnego Republiki Kazachstanu (utworzenie i kierowanie zorganizowaną grupą przestępczą lub spółką przestępczą, udział w spółce przestępczej) - 21 marca 2009 roku z tego artykułu został oskarżony jako uzupełnienie do wcześniejszych oskarżeń Muhtar Abłazow.

artykuł 334 (Naruszenie trybu organizowania i przeprowadzania zgromadzeń, wieców, pikiet, pochodów ulicznych i manifestacji) i artykuł 373 (Naruszenie przepisów prawa o trybie organizowania i przeprowadzania zgromadzeń, wieców, pikiet, pochodów ulicznych i manifestacji) Kodeksu Wykroczeń Republiki Kazachstanu. Dnia 6 stycznia 2012 r. na lotnisku w Aktau grupa operacyjna Komitetu Bezpieczeństwa narodowego zatrzymała **Ajżangul Amirową**. Po przeszukaniu, które przeprowadzono w biurze "Hałyk Majdan - Frontu Narodowego", funkcjonariusze KBN przewieźli aktywistkę do Zanaozen. Operacyjna grupa śledcza KBN wszczęła sprawę karną za rozniesienie wrogości społecznej z ustępu 3 artykułu 164 Kodeksu Karnego Republiki Kazachstanu.

Liderów opozycyjnej Socjaldemokratycznej Partii Kazachstanu **Bołata Abiłowa, Amirzana Kosanowa i Zarmahana Tuljakaja** dnia 25.02.12 rano, na krótko przed rozpoczęciem nielegalnego wiecu opozycji, funkcjonariusze policji zabrali z biura partii i przewieźli do Medeuskiego Rejonowego Urzędu Spraw Wewnętrznych. Za organizację wiecu przywódcy partii Amirzan Kosanow i Amirbek Togusow zostali aresztowani na 15 dni, a Bołat Abiłow na 18 dni. Karę odbyli w areszcie policji miejskiej dla aresztowanych za wykroczenia.

Dnia 23.01.2011 **Boat Atabajew**, członek ruchu "Hałyk Majdany - Front Narodowy", kierownik artystyczny teatru "Aksaraj", który był w składzie społecznej komisji ds. zbadania wydarzeń w Zanaozen, został oskarżony z artykułu 164 ustęp 3 Kodeksu Karnego Republiki Kazachstanu - rozpalenie wrogości społecznej, skutkującej ciężkimi następstwami. Dnia 06.03.2012 Bołat Atabajew otrzymał od śledczego KBN Oskena Zasuzakowa postanowienie, że on jest także oskarżony o udział w zorganizowanej grupie przestępczej w celu obalenia ustroju konstytucyjnego. Przebywa w Astanie z zakazem wyjazdu.

Dnia 23 stycznia 2012 roku funkcjonariusze Komitetu Bezpieczeństwa Narodowego dokonali przeszukania w biurach niezarejestrowanej partii "Ałga", w mieszkaniach jej lidera **Władimira Kozłowa**, księgowej partii **Gulżan Lepiesowej**, szefa ochrony **Askara Tokmurzina**, członka partii **Michaiła Sizowa**. Według relacji naocznych świadków, szukali oni dokumentów lub innych dowodów na związek opozycjonistów z wydarzeniami w Zanaozen. Po przeszukaniach Władimir Kozłow został przewieziony na przesłuchanie do KBN, gdzie przedstawiono mu zarzut rozpalenia niezgody społecznej z artykułu 164 Kodeksu Karnego Republiki Kazachstanu. Obecnie Władimir Kozłow przebywa w areszcie śledczym. Zona oskarżonego Alija Turusbekowa złożyła 23 wnioski o widzenie z mężem i w ciągu czterech miesięcy zdołała tylko dwukrotnie widzieć się z nim, mimo że zgodnie z art. 17 ustawy "O trybie i warunkach przetrzymywania osób w miejscach specjalnych, zapewniających czasową izolację od społeczeństwa" przewidziano nie więcej niż dwa widzenia miesięcznie.

Dnia 23 stycznia 2012 roku w domu **Serika Sapargali** dokonano przeszukania, następnie przewieziono go do wydziału śledczego departamentu KBN w Ałmaty. Serik Sapargali, aktywista "Hałyk majdany", w 2011 roku zgłosił swoją kandydaturę na urząd Prezydenta Kazachstanu, ale nie został zarejestrowany. Serikowi Sapargali zarzuca się rozpalenie niezgody społecznej z artykułu 164 Kodeksu Karnego Republiki Kazachstanu. W chwili obecnej przebywa on w areszcie śledczym.

Redaktor naczelny kazachstańskiego tygodnika "Wzgljad" **Igor Winjawskij** został zatrzymany dnia 23 stycznia 2012 roku, dnia 26 stycznia 2012 roku sąd zmienił jemu środek zapobiegawczy na areszt. Igora oskarżono o nawoływanie do siłowego obalenia lub zmiany ustroju konstytucyjnego Kazachstanu, co zgodnie z ust. 2 art. 170 podlega karze więzienia na okres od trzech do siedmiu lat. Podstawą takiego oskarżenia stały się ulotki, znalezione przez funkcjonariuszy struktur siłowych jeszcze dwa lata temu w samochodzie, który nie należy i nigdy nie należał do Igora Winjawskiego. Dnia 15 marca 2012 roku sprawa przeciwko Igorowi Winjawskiemu została umorzona zgodnie z ustawą "O amnestii w Republice Kazachstanu" z dnia 28 grudnia 2011 roku, po przekwalifikowaniu ustępu 2 artykułu 170 Kodeksu Karnego Republiki Kazachstanu na ustęp 1.

Dnia 23 stycznia 2012 roku w mieszkaniu młodzieżowego lidera opozycyjnego ruchu "Hałyk Majdany - Front Narodowy" Zanołata Mamja dokonano przeszukania. Tego samego dnia Zanołat Mamaj został wezwany do departamentu KBN w Ałmaty, gdzie przedstawiono mu zarzut i zobowiązano do nie opuszczania miejsca zamieszkania.

Razem na chwilę obecną w Kazachstanie jest około 35 więźniów politycznych, którzy zostali skazani z wyżej wymienionych artykułów. Ale do liczby 35 wyżej wymienionych więźniów politycznych nie zalicza się aresztowanych z oskarżenia o terroryzm, których według posiadanych danych jest znacznie więcej. Większość z nich aktywnie informowała społeczeństwo o mających miejsce wydarzeniach w Zanaozen i obserwowali przestrzeganie praw człowieka w Kazachstanie, także przestrzeganie praw strajkujących i pokrzywdzonych nauczycieli. należy odnotować, że organy ścigania i KBN dokonywali przeszukań i konfiskacji mienia działaczy społecznych i stowarzyszeń społecznych, nie przestrzegając artykułu 232 Kodeksu Postępowania Karnego Republiki Kazachstanu i Międzynarodowego Paktu Praw Cywilnych i Politycznych.

MIĘDZYNARODOWE MECHANIZMY OBRONY PRAW CZŁOWIEKA OBEJMUJĄCE REPUBLIKĘ KAZACHSTANU

Przygotowała: Jelena Aszczenko

Informacja ogólna

Kazachstan jest członkiem takich organizacji międzynarodowych jak: Organizacja Narodów Zjednoczonych (ONZ); Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE); Międzynarodowa Organizacja Pracy (MOP); Wspólnota Niepodległych Państw (WNP).

Odpowiednio, w przypadku naruszenia praw człowieka ze strony państwa, ofiary takich naruszeń mają prawo zwracania się o obronę do organów międzynarodowych na podstawie umów międzynarodowych ratyfikowanych w Kazachstanie.

Poniżej bardziej szczegółowo rozpatrywane są podstawowe organy międzynarodowe, do których kompetencji należy ochrona praw człowieka w różnych kierunkach.

1. Komitet Praw Człowieka ONZ (Human Rights Committee)

Komitet Praw Człowieka ONZ (dalej - Komitet) został powołany przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w 1966 roku, rozpoczął pracę w 1976 roku. Podstawowym zadaniem Komitetu jest zapewnienie przestrzegania praw zagwarantowanych w Międzynarodowym Pakcie Praw Obywatelskich i Politycznych (dalej - Pakt Praw).

Pierwszy protokół fakultatywny do Paktu Praw ustanowił prawo do kierowania do Komitetu indywidualnych skarg-zawiadomień (communications) w przypadku naruszenia przez państwa-sygnatariusze swych zobowiązań wynikających z Paktu Praw. Na podstawie rozpatrzenia takich skarg-zawiadomień Komitet wydaje opinie (views), które obowiązkowo muszą być rozpatrzone przez państwo, wobec którego zostały przyjęte.

Kazachstan ratyfikował Pakt Praw dnia 24 stycznia 2006 roku, a Pierwszy protokół fakultatywny do niego dnia 30 czerwca 2009 roku. A zatem obywatele Kazachstanu mają prawo do składania indywidualnych skarg-zawiadomień do Komitetu Praw Człowieka ONZ.

Artykuł 5 Pierwszego protokołu fakultatywnego gwarantuje dwa podstawowe kryteria przyjmowania do rozpatrzenia złożonych skarg: 1) sprawa nie powinna być rozpatrywana zgodnie z innymi procedurami międzynarodowych badań lub rozstrzygania sporów; 2) osoba wyczerpała wszystkie dostępne krajowe środki zaradcze. Przy czym dla zwracania się do Komitetu nie ustanowiono specjalnego terminu po wydaniu ostatecznego orzeczenia krajowego. Jednakże pomimo braku takiej obowiązującej normy, zgodnie z praktyką Komitetu, priorytet mają zawiadomienia złożone w jak najkrótszym czasie od chwili, gdy osoba dowiedziała się o naruszeniu swych praw.

Komitet nie ma specjalnego formularza dla składania skarg-zawiadomień, dlatego wnioskodawca może sam określić formę swojego zawiadomienia, stosując podstawowe kryteria dla składania skarg do organów międzynarodowych. W skardze należy obowiązkowo podać następujące dane: informacje o wnioskodawcy i jego przedstawicielu (jeżeli taki jest), państwo-pozwany, naruszenia artykułów Paktu Praw i argumenty potwierdzające, data złożenia skargi, podpis wnioskodawcy lub jego przedstawiciela.

Wracając do problemu naruszenia praw człowieka w Kazachstanie należy zwrócić uwagę na artykuły paktu Praw, które staną się kluczowe w możliwych skargach-zawiadomieniach obywateli tego

państwa. Biorąc pod uwagę charakter naruszeń, ujawnionych w ostatnim czasie, można przypuszczać, że największa ilość skarg będzie dotyczyła naruszenia artykułu 6 (prawo do życia), artykułu 7 (zakaz poddawania torturom i okrutnemu traktowaniu), artykułu 9 (zakaz samowolnych zatrzymań, prawo do bezpieczeństwa osobistego), artykułu 10 (prawo do humanitarnego traktowania osób zatrzymanych i aresztowanych) i artykułu 14 (prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy przez sąd).

należy także odnotować inne artykuły, na które prawdopodobnie będą napływać skargi poszczególnych obywateli: artykuł 17 (prawo do nienaruszalności życia prywatnego i rodzinnego, korespondencji i środków łączności), artykuł 19 (wolność poglądów i słowa), artykuł 21 (wolność pokojowych zgromadzeń) i artykuł 25 (prawo do udziału w kierowaniu sprawami publicznymi).

Po przeanalizowaniu sprawozdań Komitetu Praw Człowieka za okres od 2006 do 2010 roku, członkowie Misji odnotowali, że od chwili ratyfikowania Paktu Praw Kazachstan jeszcze nie składał okresowych sprawozdań odnośnie wykonania swych zobowiązań wynikających z tego dokumentu. Także w raportach brak jest opinii Komitetu odnośnie rezultatów rozpatrzenia indywidualnych skarg-zawiadomień dotyczących naruszenia przez Kazachstan praw przewidzianych w Pakcie Praw.

Powyższa informacja pozwala na przypuszczenia, że pomimo ratyfikowania przez Kazachstan Paktu Praw i Pierwszego protokołu fakultatywnego do niego, w tym państwie obecnie brak jest jakiegokolwiek praktyki efektywnego stosowania tych dokumentów jako międzynarodowego środka obrony praw człowieka.

Aby złożyć skargę na naruszenie praw, zagwarantowanych w Pakcie Praw, do Komitetu Praw Człowieka, należy spełnić warunki dla przyjęcia skargi, o których była mowa powyżej.

Przy czym należy uwzględnić, że dla każdego poszczególnego naruszenia istnieją własne ramy wyczerpania krajowych środków zaradczych.

Przykładowo, naruszenie prawa do rzetelnego rozpatrzenia sprawy w sądzie, które obejmuje cały zbiór poszczególnych praw sądowych, zagwarantowanych w artykule 14 Paktu Praw, może zostać zaskarżone w organach międzynarodowych tylko po wydaniu ostatecznego orzeczenia przez najwyższą instancję sądową (w Kazachstanie - Sąd Najwyższy).

Wyjątkiem w tym przypadku jest skarga na czas trwania postępowania sądowego, która może być złożona, jeżeli proces sądowy jest umyślnie przedłużany i orzeczenie nie jest wydawane na przestrzeni dwóch i więcej lat od chwili skierowania sprawy do sądu.

W przypadku naruszeń takich podstawowych praw człowieka, jak prawo do życia, wolność od tortur i okrutnego traktowania, wolność od samowolnych zatrzymań, prawo do humanitarnego traktowania, to w przypadku ich naruszenia wyczerpanie krajowych środków obrony może nastąpić przed wydaniem orzeczenia przez najwyższą krajową instancję sądową.

Należy zwrócić uwagę na ustęp b artykułu 5 Pierwszego protokołu fakultatywnego, który stanowi, że przepis wyczerpania krajowych środków zaradczych nie jest stosowany, jeżeli stosowanie tych środków nadmiernie przedłuża się. Dlatego, jeżeli organy państwowe, do których kompetencji należy rozpatrywanie skarg na wyżej wymienione naruszenia, nie wydają żadnych orzeczeń w przeciągu długiego okresu czasu od chwili wpływu skargi lub odmawiają rozpatrzenia skargi nawet wtedy, gdy istnieją wystarczające dane o naruszeniach, wnioskodawca ma prawo zwrócić się do Komitetu Praw Człowieka.

2. Komitet Przeciwko Torturom (Committee Against Torture)

Komitet składa się z dziesięciu członków, do jego zadań należy monitorowanie przestrzegania przez państwa-strony Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur i innego okrutnego, niehumanitarnego

lub poniżającego godność traktowania lub karania, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne ONZ dnia 10 grudnia 1984 roku (dalej - Konwencja w sprawie zakazu stosowania tortur).

Zgodnie z artykułem 22 Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur, osoby, będące pod jurysdykcją państwa-strony, które uznaje kompetencje Komitetu przeciwko torturom, mają prawo do składania indywidualnych skarg w przypadku zastosowania wobec nich tortur, okrutnego lub niehumanitarnego traktowania lub karania ze strony organów tego państwa.

Podobnie jak Komitet Praw Człowieka, Komitet Przeciwko Torturom rozpatruje otrzymane zawiadomienia o stosowaniu tortur w świetle wszystkich informacji przekazanej przez wnioskodawcę lub w jego imieniu, a także przez państwo-stronę, na które złożono zawiadomienie.

Aby taka skarga-zawiadomienie została uznana, należy spełnić następujące podstawowe warunki: sprawa ta wcześniej nie była rozpatrywana na podstawie jakiegokolwiek innej procedury badania lub uregulowania międzynarodowego; wnioskodawca winien wyczerpać wszystkie dostępne krajowe środki zaradcze. Jeżeli chodzi o wyczerpanie krajowych środków zaradczych, to należy stwierdzić, że środki te winny być nie tylko dostępne, lecz także efektywne. W tym przypadku, jeżeli oświadczenie o stosowaniu tortur w procedurach krajowych nie jest rozpatrywane lub jeżeli śledztwo trwa na przestrzeni zbyt długiego okresu czasu, można mówić o nieskuteczności takich środków. A zatem w takich sytuacjach będzie zasadne złożenie skargi do komitetu Przeciwko Torturom przed wydaniem ostatecznego orzeczenia na szczeblu krajowym.

Należy także podkreślić, że komitet Przeciwko Torturom opracował własny formularz wzorcowej skargi, który jest wykorzystywany przy składaniu przez obywateli indywidualnych skarg-zawiadomień.

3. Podkomitet ds. Przeciwdziałania Torturom (Subcommittee on Prevention of Torture)

Powołany na podstawie Pierwszego protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur Podkomitet ds. przeciwdziałania Torturom (dalej - Podkomitet) ma za podstawowe zadanie prowadzenie działalności ukierunkowanej na niedopuszczenie do powstania sytuacji stosowania tortur, okrutnego lub niehumanitarnego traktowania lub karania. W tym celu Podkomitet wyznacza specjalne misje do poszczególnych państw-stron, w ramach których delegacje Podkomitetu odwiedzają miejsca pozbawienia wolności, monitorują warunki przetrzymywania, bazę prawną i instytucjonalną oraz inne sfery, dotyczące spraw przeciwdziałania torturom.

Na podstawie wyników takich wizyt Podkomitet kieruje do państwa-strony swój raport, w którym zawarte są zalecenia odnośnie dalszych działań państwa w celu zapobiegania stosowaniu tortur i okrutnego traktowania w zakładach penitencjarnych. Raport jest poufny i podlega opublikowaniu tylko w przypadku otrzymania takiego wniosku od państwa-strony.

Ponadto, państwa, które podpisały i ratyfikowały Pierwszy protokół fakultatywny do konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur, zobowiązują się do stworzenia krajowego mechanizmu zapobiegania stosowaniu tortur, okrutnego lub niehumanitarnego traktowania lub karania. Krajowy mechanizm prewencji powinien jako minimum obejmować następujące elementy:

1) regularne rozpatrywanie spraw dotyczących traktowania osób pozbawionych wolności w miejscach aresztowania w celu wzmocnienia, w razie potrzeby, ich obrony przed torturami, okrutnemu traktowaniu i innych niehumanitarnych i poniżających godność rodzajów traktowania lub karania;

2) przedstawianie zaleceń stosownym organom w celu poprawy traktowania osób pozbawionych wolności i warunków ich osadzenia z uwzględnieniem norm ustanowionych przez organizację Narodów Zjednoczonych;

3) przedstawianie propozycji i uwag dotyczących ustawodawstwa i projektów ustaw.

Kazachstan przyłączył się do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur dnia 26 marca 1998 roku i ratyfikował Pierwszy protokół fakultatywny do niej dnia 22 października 2008 roku, tym samym uznał jurysdykcję komitetu Przeciwno Torturom i Podkomitetu ds. Przeciwdziałania Torturom.

Dotychczas Kazachstan złożył dwa sprawozdania okresowe do komitetu Przeciwno Torturom. Na podstawie wyników rozpatrzenia tych sprawozdań Komitet wydał swoje zalecenia w raportach A/56/44-2001 i A/64/44-2009.

Wśród podstawowych zastrzeżeń wydanych przez Komitet Przeciwno Torturom odnośnie wykonania przez Kazachstan swych zobowiązań wynikających z Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur, można wyróżnić zastrzeżenia dotyczące braku w prawie karnym określenia "tortur" i "okrutnego traktowania"; brak należytego rozpatrywania skarg na tortury; niedostateczna niezawisłość organów rozpatrujących skargi na stosowanie tortur i okrutne traktowanie, uprzedzenia środowiska sędziów w takich sprawach.

Należy także zwrócić uwagę na brak orzeczeń Komitetu Przeciwno Torturom podejmowanych na podstawie indywidualnych skarg wnioskodawców. A zatem, można wyciągnąć wniosek, że praktyka kierowania wniosków do Komitetu Przeciwno Torturom obecnie w Kazachstanie nie jest rozwinięta.

4. Zalecenia dotyczące możliwości kierowania do instancji międzynarodowych skarg na stosowanie tortur lub okrutne traktowanie

Ponieważ zakaz stosowania tortur i okrutnego traktowania jest zagwarantowany w pakcie Praw, jak i w konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur, potencjalni wnioskodawcy mogą sami dokonać wyboru, do jakiego organu skierują skargę.

Ważnym elementem przy składaniu skargi do dowolnego organu międzynarodowego jest to, że w jednej i tej samej sprawie nie należy składać skarg do różnych organów jednocześnie.

Należy także zwrócić uwagę na kryteria wyczerpania krajowych środków zaradczych. jednym z podstawowych elementów tego kryterium jest skuteczność, która obejmuje szybkość rozpatrywania skarg na stosowanie tortur przez kompetentne organy i wydania orzeczeń na podstawie wyników rozpatrzenia.

W przypadku naruszenia praw ze strony organów państwowych Kazachstanu, w celu wyczerpania krajowych środków zaradczych należy najpierw złożyć skargę na popełnienie przez osoby oficjalne przestępstwa przewidzianego w artykule 308 Kodeksu Karnego (przekroczenie władzy lub uprawnień służbowych). Taka skarga może zostać złożona w organach prokuratury, które sprawują nadzór nad działalnością organów ścigania i postępowania przygotowawczego (zgodnie z art. art. 37, 38 ustawy "O Prokuraturze"). Dlatego, w tym przypadku, jeżeli prokuratura odmawia przeprowadzenia śledztwa na podstawie skarg na stosowanie tortur, śledztwo trwa na przestrzeni zbyt długiego okresu czasu, sprawa jest umarzana i ponownie wszczynana przez organ wyższej instancji, można mówić o nieskuteczności krajowych środków zaradczych.

Taka nieskuteczność stwarza możliwość kierowania do instancji międzynarodowych skarg na naruszenie procesowego aspektu zobowiązania do niestosowania tortur i okrutnego traktowania.

5. Grupa Robocza ds. Samowolnego Zatrzymywania (Working Group on Arbitrary Detention)

Grupa Robocza ds. Samowolnego Zatrzymania (dalej - Grupa Robocza) została powołana na mocy rezolucji 1991/42 przez byłą Komisję Praw Człowieka. Mandat Grupy Roboczej obejmuje następujące elementy:

- 1) rozpatrywanie spraw związanych z zatrzymaniami, które zostały dokonane samowolnie lub w

inny sposób naruszyły normy międzynarodowych dokumentów dotyczących praw człowieka;

2) zbieranie informacji od przedstawicieli państw, instytucji rządowych oraz organizacji pozarządowych, obywateli, członków ich rodzin lub przedstawicieli;

3) reagowanie na otrzymane informacje o bezprawnych zatrzymaniach poprzez kierowanie do rządów państw pilnych skarg i zawiadomień dotyczących podjęcia niezbędnych działań na rzecz przywrócenia naruszonych praw;

4) przeprowadzanie misji specjalnych w poszczególnych państwach w celu lepszego zbadania sytuacji zaistnienia przypadków samowolnego zatrzymania;

5) przygotowywanie zaleceń dla państw w celu poprawy sytuacji w zakresie przestrzegania praw człowieka i zmniejszenia przypadków samowolnych zatrzymań;

6) przygotowywanie rokrocznych raportów o wynikach swojej działalności.

osoby, które stały się ofiarami samowolnego zatrzymania oraz ich krewni lub przedstawiciele, mają prawo do skierowania do Grupy Roboczej skargi indywidualnej. Taka skarga składana jest w formie specjalnego formularza opracowanego przez Grupę Roboczą.

Na podstawie rezultatów rozpatrzenia skarg indywidualnych Grupa Robocza wydaje opinie, które przesyła do rządu odpowiedniego państwa wraz ze stosownymi zaleceniami. Takie opinie są odzwierciedlane w rokrocznym raporcie Grupy Roboczej.

Po otrzymaniu opinii Grupy Roboczej państwo winno podjąć niezbędne działania na rzecz usunięcia wskazanych w niej naruszeń. O wynikach rozpatrzenia opinii Grupy Roboczej państwo informuje w swych okresowym sprawozdaniu przesyłanym do Komitetu Praw Człowieka.

Zgodnie z danymi rokrocznych raportów Grupy Roboczej za okres od 2007 do 2011 roku, w 2007 roku Grupa Robocza otrzymała jedną pilną skargę od obywatela Kazachstanu, jednakże odpowiedzi od państwa o usunięciu zgłoszonych w skardze naruszeń Grupa Robocza nie otrzymała.

Takie dane świadczą o tym, że Kazachstan uchyla się od wywiązania się ze swych zobowiązań wynikających z umów międzynarodowych. Uprawnia to organizacje obrony praw człowieka Republiki Kazachstanu do kierowania swych zawiadomień do komitetu Praw Człowieka, w których zostaną podane fakty systematycznych naruszeń praw człowieka przez organy władzy państwowej.

ZALECENIA

1. Dla władz republiki Kazachstanu w celu zapewnienia przestrzegania przyjętych przez państwo zobowiązań w sferze praw człowieka należy:

doprowadzić prawo wewnętrzne Republiki Kazachstanu do zgodności ze standardami międzynarodowymi w sferze praw człowieka;

zbadać oświadczenia oskarżonych nadcierzy i świadków w sprawie stosowania wobec nich tortur i niegodnego traktowania;

nie stwarzać przeszkód prawnych i faktycznych w realizacji przez obywateli wolności pokojowych zgromadzeń;

zastąpić procedurę wydawania zezwoleń na przeprowadzanie pokojowych zgromadzeń na procedurę powiadomień;

nie uniemożliwiać organizatorom pokojowych zgromadzeń samodzielnego wyboru czasu i miejsca zgromadzenia, w tym także w centrum miasta;

zaprzestać praktyki rozsyłania przez organy prokuratury Ostrzeżeń o niedopuszczalności naruszenia prawa, które mogą zastraszać organizatorów pokojowych zgromadzeń i uniemożliwiać wyrażanie opinii społecznej przez obywateli;

zaprzestać zatrzymywanie aktywistów przed i po pokojowych zgromadzeniach oraz praktyki konfiskaty mienia niezbędnego do przeprowadzania wieców i innych zgromadzeń;

zmniejszyć liczbę przedstawicieli struktur siłowych i "osób po cywilnemu" podczas przeprowadzania pokojowych zgromadzeń do niezbędnego minimum dla zapewnienia porządku publicznego, a nie dla wywierania nacisku psychologicznego na uczestnikach;

wykluczyć z ustawy Republiki Kazachstanu "O środkach masowego przekazu" przepis umożliwiający władzom anulowanie certyfikatów rejestracyjnych mediów; do czasu wniesienia stosownych zmian w ustawodawstwie władze powinny wstrzymać się od stosowania podobnych sankcji;

odstąpić od nadmiernego kontrolowania zasobów internetowych, wprowadzić stosowne zmiany w ustawodawstwie wewnętrznym regulującym kwestie sieci informacyjno-telekomunikacyjnych, z uwzględnieniem stanowiska kazachskich i międzynarodowych organizacji dziennikarskich, społecznych i międzyrządowych;

wprowadzić zmiany w obowiązującym ustawodawstwie, dekryminalizować zniesławienie;

wykluczyć praktykę stosowania artykułu 164 Kodeksu Karnego Republiki Kazachstanu wobec dziennikarzy i ostatecznie wykluczyć ten artykuł z Kodeksu karnego Republiki;

ustawowo zagwarantować ważniejsze gwarancje obrony dziennikarzy i środków masowego przekazu oraz zaostrzyć kary za uniemożliwienie działalności dziennikarskiej i sprzyjać praktyce ich stosowania;

zapewnić szybkie i efektywne badanie przypadków ataków na dziennikarzy i nacisków na środki masowego przekazu i w tym celu ustawowo zapewnić szczególną procedurę rozpatrywania skarg przedstawicieli mediów oraz wdrożyć mechanizmy resortowej i pozaresortowej kontroli rozpatrywania skarg dotyczących takich faktów;

usunąć z artykułu 7 ustawy "O partiach politycznych" przepisy stanowiące, że pełna i skrócona nazwa partii politycznej i jej symbolika nie powinny w istotnej części dublować nazwy i symboliki partii politycznych, już zarejestrowanych w Republice Kazachstanu oraz partii politycznych, zlikwidowanych w

związku z naruszeniem ustawodawstwa Republiki Kazachstanu;

wykluczyć praktykę stosowania artykułu 164 Kodeksu Karnego Republiki Kazachstanu, i artykułu 374-1 Kodeksu Wykroczeń Republiki Kazachstanu wobec aktywistów społecznych i w rezultacie wykluczyć te artykuły z ustawodawstwa Republiki.

2. Dla struktur międzynarodowych działających na rzecz zabezpieczenia zobowiązań międzynarodowych Republiki Kazachstanu w sferze praw człowieka:

zapewnić stałą obecność w Republice Kazachstanu obserwatorów międzynarodowych w celu zbierania i uogólniania informacji o poziomie przestrzegania podstawowych praw i wolności człowieka;

żądać bezwarunkowo bezwzględnego przestrzegania zobowiązań przyjętych przez Republikę Kazachstanu w ramach porozumień międzynarodowych w dziedzinie praw człowieka (łącznie z wprowadzeniem sankcji gospodarczych i politycznych).

3. Dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego Republiki Kazachstanu:

sprzyjać tworzeniu niezależnych związków zawodowych i stowarzyszeń zawodowych;

tworzyć pozarządowy system pomocy prawnej dla dziennikarzy i aktywistów społecznych;

sprzyjać inicjowaniu i szerokiemu naświetlaniu strategicznych procesów sądowych w sprawie najgłośniejszych faktów naruszenia praw człowieka, z uwzględnieniem standardów Komitetu Praw Człowieka ONZ;

sprzyjać wdrażaniu programów edukacji obywatelskiej dla obywateli, łącznie z blokami poświęconymi standardom praw człowieka i działaniami na rzecz obrony interesów społecznych;

zwracać się do struktur międzynarodowych działającym na rzecz zabezpieczenia zobowiązań międzynarodowych w sferze praw człowieka, zgodnie z porozumieniami międzynarodowymi ratyfikowanymi przez Republikę Kazachstanu.

4. Dla międzynarodowego społeczeństwa obywatelskiego:

sprzysiężanie przestrzeganiu przez Republikę Kazachstanu zobowiązań przyjętych w ramach umów międzynarodowych w dziedzinie praw człowieka;

wpierać społeczeństwo obywatelskie Republiki Kazachstanu w prowadzeniu monitoringu, dokumentowaniu i zapobieganiu naruszeniom praw człowieka;

prowaćć aktywną działalność w zakresie wymiany doświadczeń i przekazywaniu najlepszych praktyk.

ZAŁĄCZNIK

DOKUMENTY

Dok. 1. Uprzedzenie o niedopuszczalności naruszenia prawa, które wręcza się aktywistom społecznym.

<p>ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ПРОКУРАТУРАСЫ</p> <p>АЛМАТЫ ҚАЛАСЫ МЕДЕУ АУДАНЫНЫҢ ПРОКУРАТУРАСЫ</p>		<p>ПРОКУРАТУРА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН</p> <p>ПРОКУРАТУРА МЕДЕУСКОГО РАЙОНА ГОРОДА АЛМАТЫ</p>
<hr/>		
050022, Алматы қаласы, Шевченко көшесі, 106а үй Тел./факс: (727) 292-54-63, E-mail: ar-medeu-kanc@prokuror.kz		050022, г. Алматы, ул. Шевченко, д. 106а Тел./факс: (727) 292-54-63, E-mail: ar-medeu-kanc@prokuror.kz
<hr/>		
<p><u>26.04.2012 № 717712</u></p> <p>На № _____ от _____</p>		
<p>Г Сизову М.В.</p> <p>г. Алматы, ул. Жибек жолы, 180, кв. 53</p>		

ПРЕДОСТЕРЕЖЕНИЕ
о недопустимости нарушения закона
в порядке ст. 25-1 Закона Республики Казахстан «О Прокуратуре»

По имеющейся информации, Вами планируется принятие участия в несанкционированном митинге 28 апреля 2012 года на площади перед дворцом Республики.

Учитывая, что в данном случае незнание или неправильное понимание законов может повлечь их ненадлежащее применение, руководствуясь ст. 25-1 Закона Республики Казахстан «О Прокуратуре»,

ПРЕДОСТЕРЕГАЮ:

Согласно ст.32 Конституции Республики Казахстан граждане Республики Казахстан вправе мирно и без оружия собираться, проводить собрания, митинги и демонстрации, шествия и пикетирование. Пользование этим правом может ограничиваться законом в интересах государственной безопасности, общественного порядка, охраны здоровья, защиты прав и свобод других лиц.

В соответствии со ст.ст.2, 3 и 4 Закона Республики Казахстан «О порядке организации и проведения мирных собраний, митингов, шествий, пикетов и демонстраций в Республике Казахстан» (далее Закон) проведение публичных акций в форме митингов, пикетов, демонстраций и шествий допускается после получения разрешения местного исполнительного органа.

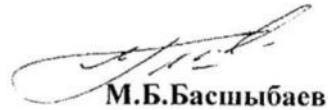
Разрешение местного исполнительного органа выдается на основании письменного заявления, которое подается не позднее, чем за 10 дней до намеченной даты проведения мирных собраний, митингов, шествий, пикетов и демонстраций.

Нарушение законодательства о порядке организации или проведения собрания, митинга, шествия, пикетов, демонстраций может повлечь для её организаторов и участников административную ответственность по статье 373 Кодекса Республики Казахстан об административных правонарушениях

или уголовную ответственность по статье 334 Уголовного кодекса Республики Казахстан.

Настоящее предостережение о недопустимости нарушения Закона объявляется в целях недопущения нарушений законодательства Республики Казахстан о порядке проведения мирных собраний, митингов, шествий, пикетов и демонстраций в Республике Казахстан и во избежание правовых последствий.

**Прокурор Медеуского района
города Алматы**

М.Б.Басшыбаев

Предостережение закона получил(а): _____
(подпись)

«ҮЗІНДІ»

БАСТЫ СОТ ТАЛҚЫЛАУЫНЫҢ ХАТТАМАСЫ

27 наурыз 2012 жыл

Ақтау қаласы

Маңғыстау облысы Ақтау қалалық соты құрамында төрағалық етуші судья А.И.Нағашыбаев болып, сот мәжілісінің хатшылары А.Елеусинова, І.Әлібаева, Н.Тұрсынбаевалардың, мемлекеттік айыптаушылар: С.К.Ақбаевтың, О.Дузулбаевтың, Д.Алиевтің, К.Сыдықовтың, А.Адилакимнің, Т.Абубакировтың, қорғаушылар: А.Батиеваның, Г.Жуасбаеваның, Е.Тлеукуловтың, М.Қозыбағаровтың, А.Досболовтың, М.Алибиевтің, Т.Бисекешовтың, А.Жаменовтың, С.Сансызбайұлының, Б.Кушкеновтың, В.Сарсенбинаның, Қ.Тасқымбаевтың, жәбірленушілердің, сотталушылардың қатысуымен, «Арман» жастар орталығындағы басты ашық сот мәжілісінде, 2011 жылдың 16-17 желтоқсан күндері Жаңаөзен қаласында орын алған оқиғаға байланысты 37 сотталушыға қатысты қылмыстық істі қарады.

Сот мәжілісінде бұқаралық ақпарат құралдары өкілдерінен, сот процесін аудио-бейнежазбаға түсіруге рұқсат беру туралы өтініш түсті.

Төрағалық етуші бұл өтінішке байланысты сотқа қатысушылардың пікірлерін тыңдады:

Сотталушылар: өтінішті қанағаттандыруды сұраймыз.

Жәбірленушілер: соттың қарауына.

Мемлекеттік айыптаушылар: бұқаралық ақпарат құралдары өкілдерінің сот процесін аудио-бейнежазбаға түсіру туралы өтініштерін ішінара қанағаттандырып, аудио-бейнежазба жүргізуге ақпарат құралдары өкілдеріне, сот процесінің басында 10-15 минут түсіруге рұқсат беруді, одан кейін олардың сот процесіне кедергі келтірмеуі үшін және сотқа қатысушылардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында, оларды сот мәжілісін монитормен жабдықталған арнайы бөлмеге жайғастыруды сұраймыз. Себебі, сот процесі онсызда толық көлемде аудио-бейнежазбаға түсірілуде.

Төрағалық етуші бұқаралық ақпарат құралдары өкілдерінің өтініштері бойынша сотқа қатысушылардың пікірлерін тыңдап, орнында қ а у л ы е т т і: бұқаралық ақпарат құралдары өкілдерінің өтініштерін ішінара қанағаттандыруға. ҚР ҚІЖК-нің 326 бабының 1, 6 тармақтарына сай, ақпарат құралдары өкілдеріне сот процесін суретке, аудио-бейнежазбаға түсіруге 10 минутқа рұқсат етілсін. Одан кейін олар сот приставтарымен, сот процесін арнайы монитормен жабдықталған бөлмеде қарауға жайғастырылсын. Сонымен қатар, арнайы жабдықталған бөлмеде ақпарат құралдары өкілдеріне суретке түсіруге, аудио-бейнежазбаға түсіруге де тыйым салынсын.

Төрағалық етуші:

А.И.Нағашыбаев

Сот мәжілісінің хатшылары:

А.Елеусинова
Н.Тұрсынбаева
І.Әлібаева

Сот мәжілісінің хаттамасы 28.03.2012 жылы дайындалды.

**БАҚ үшін ақпарат
25.04.12**

Жаңаөзен қаласында орын алған жаппай тәртіпсіздіктерге байланысты қылмыстық іс бойынша сот отырысында төрағалық етуші сотталушы Е.Әбдірахмановтың бұлтартпау шарасын ауыстыру туралы өтінішін қанағаттандырусыз қалдырды. Шақыртылған тергеу изоляторының медициналық бөлімінің өкілі сотталушының денсаулығы туралы сотқа баяндап, оның қазіргі күні аталмыш мекемеде емделіп жатқандығын айтты.

Сот отырысы куәлардан және қорғаушы тараптың өтінішімен қосымша куәлардан жауап алумен одан әрі жалғасты. Қылмыстық іс жүргізу заңнамасына сәйкес процеске қатысушылар куәларға өз сұрақтарын қойды.

Бүгінгі сот отырысында 26 куә сұралды.

Келесі сот отырысы ертең сағат 10.00-ге тағайындалды.

**Информация для СМИ
25.04.12**

В ходе судебного заседания по уголовному делу возбужденному по факту массовых беспорядков в городе Жанаозен председательствующий принял решение об отказе в удовлетворении ходатайства подсудимого Абдрахманова Е. о замене в отношении него меры пресечения. Так, приглашенный представитель с медицинской части СИЗО, показал суду что подсудимый на данный момент принимает лечение в СИЗО.

После этого судебное заседание продолжилось допросом свидетелей и дополнительных свидетелей, заявленных стороной защиты. Согласно нормам процессуального законодательства участники процесса задавали свидетелям свои вопросы.

В ходе судебного разбирательства допрошено 26 свидетелей.

Следующее судебное заседание назначено на завтра в 10.00 часов.

**БАҚ үшін ақпарат
25.04.12**

Бүгін Ақтау қалалық сотында Қазақстан Республикасы Қылмыстық Кодексінің 308-бабы 2, 4 бөлімдерімен айыпталған Ж. Теміровке қатысты қылмыстық іс бойынша басты сот талқылауы басталды.

Іс материалдарына сай, сотталушы Ж. Теміров Жаңаөзен қалалық Ішкі істер басқармасының уақытша ұстау абақтысының бастығы лауазымын атқара отырып, өзінің тікелей қызметтік міндеттерін асыра пайдаланған. Сонымен, Ж.Теміров, тергеумен анықталмаған полиция қыметкерлерімен алып келген Жаңаөзен қаласының төрт тұрғынын бірнеше тәулік бойы «уақытша ұстау абақтысында (изоляторында) ұсталған сезіктілер мен айыпталушыларды есепке алу туралы» журналына тіркеместен, заңсыз ұстаған.

Сонымен қатар, іс материалдарына сай, Ж.Теміров, заңсыз ұсталғандардың бірі -Б.Кенжебаевқа медициналық көмек қажеттілігін біле тұра, тиісті шара қабылдамаған. Соның салдарынан соңғысы қайтыс болған.

2012 жылдың сәуірінде Маңғыстау облыстық соты Жаңаөзен қалалық соты төрағасының Ж. Теміровке қатысты қылмыстық істі басқа соттың қарауына беру туралы өтінішін қарады. Маңғыстау облыстық сотының апелляциялық сот алқасының қаулысымен процесске қатысушылардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету, істі жан-жақты қарау үшін іс Ақтау қалалық сотының қарауына берілді.

Ақтау қалалық сотының 2012 жылғы 12 сәуірдегі қаулысымен іс өндіріске қабылданып, басты сот талқылауы 2012 жылғы 25 сәуірге сағат 10.00-ге тағайындалған. Сот отырысы ашық тәртіпте Ақтау қалалық соты ғимаратының сот мәжілісі залында өтіп жатыр.

Қылмыстық іс бойынша 4 жәбірленуші, 22 куәгер сұралады.

Келесі сот отырысы ертең сағат 10.00 тағайындалды.

**Информация для СМИ
25.04.12**

Сегодня в Актауском городском суде началось рассмотрение уголовного дела в отношении подсудимого Темирова Ж., обвиняемого в совершении преступлений предусмотренных частями 2 и 4 статьи 308 Уголовного кодекса Республики Казахстан.

Согласно материалам дела, подсудимый Темиров Ж., являясь начальником изолятора временного содержания Жанаозенского ГОВД, превысил свои должностные полномочия. Так, Темиров Ж., должным образом не оформив в журнале «регистрации лиц, содержащихся в данном учреждении»,

приведенных в ИВС неустановленными следствием полицейскими четырех жителей города Жанаозен, незаконно содержал их в ИВС в течении нескольких суток.

Вместе с этим, Темиров Ж., зная, что одному из незаконно содержащихся - Кенжебаеву Б., необходима медицинская помощь, не предпринял соответствующие меры, что привело к смерти последнего.

Напомним, 6 апреля 2012 года Мангистауский областной суд рассмотрел ходатайство председателя Жанаозенского городского суда о передаче на рассмотрение в другой суд уголовного дела в отношении Темирова Ж.

Постановлением апелляционной судебной коллегии Мангистауского областного суда, с целью всестороннего и объективного рассмотрения дела, уголовное дело направлено на рассмотрение по существу в Актауский городской суд. Постановлением Актауского городского суда от 12 апреля 2012 года уголовное дело принято к производству и главное судебное разбирательство назначено на 25 апреля 2012 года в 10.00 часов.

Процесс проводится в открытом режиме в зале судебных заседаний Актауского городского суда. По уголовному делу в качестве потерпевших проходят 4 лица, а в качестве свидетелей 22 лица.

Сегодня на первом заседании судебного процесса государственный обвинитель изложил сущность предъявленного подсудимому обвинения. Далее судебное разбирательство продолжились допросом потерпевших.

Сегодня было допрошено все четверо потерпевших.

Следующее судебное заседание назначено на завтра в 10.00 часов.

1) Какой общий материальный ущерб? Какие объекты?

Во время массовых беспорядков 16 декабря 2011 года в городе Жанаозен были разгромлены и сожжены 10 коммунальных объектов, здание ПФ "УМГ", гостиница "Аруана" и 57 коммерческих объектов.

2) Количество пострадавших, убитых, раненых?

Во время беспорядков в Жанаозене были убиты-16 человек, ранены- 64 человека.

3) За какие средства ведутся восстановительные работы?

Восстановительные работы объектов коммунальной собственности ведутся за счет бюджетных средств.

Восстановительные работы коммерческих объектов ведутся за счет спонсорских средств.

4) Какие требования бастующих были удовлетворены?

После декабрьских событий в Жанаозене было открыто подразделение АО РД "КазМунайГаз"-новая организация "УБР" (Управление Буровых Работ) с целью трудоустройства бастующих.

5) Оказывалась ли помощь пострадавшим, раненым, в том числе материальная?

За счет средств местного бюджета полностью произведены выплаты семьям погибших в размере 1 млн. тенге, а также раненым в размере 500 тыс. тенге. Кроме того, общественным фондом "Демеу" также оказана материальная помощь всем семьям погибших и 16 раненым в этих же размерах.

6) Сколько из бастующих продолжают работу на данном предприятии?

Ранее были уволены 991 человек, в настоящее время 1077 трудоустроены в новую организацию "УБР".

ZDJĘCIA

Funkcjonariusze milicji sprawdzają torby przechodniów, którzy kierują się w stronę miejsca przeprowadzania "Wiecu NIEzgadzających się", 28.04.12, Ałmaty

Ogrodzenie, jakie było ustawione wokół Pałacu Republiki, przed którym miał się odbyć "Wiece NIEzgadzających się", 28.04.12, Ałmaty

Rozstawione autobusy rejsowe i specjalne wzdłuż drogi, obok której miał odbyć się "Wiec NIEzgadzających się", 28.04.12, Ałmaty

Autobus wywożący zatrzymanego przez funkcjonariuszy policyjnej jednostki specjalnej SOBR aktywistę opozycyjnego Jermeka Narymbajewa, 28.04.12, Ałmaty

77-letni Muhtar Kabutgazijew, którego uderzyli w twarz funkcjonariusze organów ścigania, 28.04.12, Ałmaty

Funkcjonariusze prokuratury miejskiej żądający, aby uczestnicy wiecu rozeszli się, 28.04.12, Ałmaty

*Ogrodzenie ustawione przed wejściem do budynku, w którym odbywa się proces sądowy nafciarzy,
25.04.12, Aktau*

*Specjalny pokój dla mediów w budynku, w którym odbywa się proces sądowy nafciarzy,
25.04.12, Aktau*

*Plac w mieście Zanaozen, na którym miały miejsce wydarzenia z 16 grudnia 2011 roku,
26.04.12, Zanaozen*

Zewnętrzny baner informacyjny, 24.04.12, Ałmaty

CZŁONKOWIE GRUPY MONITORUJĄCEJ MISJI

Nazarij Bojarskij
kierownik Misji, wiodący ekspert Centrum Wolności Obywatelskich

Konstatin Reuckij
Prezes Zarządu Centrum Obrony Praw "Postup"

Tatiana Pieczonczik
kierownik projektu "Centrum Informacji o Prawach Człowieka"

Andrej Czernousow
wiodący ekspert Charkowskiego Instytutu Badań Społecznych

Jelena Aszenko
ekspert w dziedzinie prawa Charkowskiej Grupy Obrony Praw Człowieka

Władimir Nestorak
korespondent Ukraińskiej Służby Informacyjnej

*Na zdjęciu: członkowie Misji i członek komitetu międzynarodowego
"Zanaozen-2011" Jerłan Kalijew (po lewej na prawo)
Jelena Aszczenko, Władimir Nesstorak, tatiana Pieczonczik, Jerłan Kalijew,
Konstatin Reuckij, Nazarij Bojarskij, Andrej Czernousow*

INFORMACJE O ORGANIZACJACH-UCZESTNIKACH MISJI

Fundacja "Otwarty Dialog" - Fundacja «Otwarty Dialog» została stworzona przez ludzi, którzy uważają, że europejskie wartości – wolność osobista, prawa człowieka, demokracja, samostanowienie – są nie tylko deklaracjami, ale powinny być powszechną rzeczywistością XXI wieku. Misją Fundacji jest dzielenie się polskim doświadczeniem transformacji i demokratyzacji z naszymi partnerami zagranicznymi, szczególnie tymi ze Wschodu (głównie z Ukrainy, Rosji i Azji Centralnej). Głównymi obszarami działalności jest: obrona i promocja praw człowieka, szeroko pojęta polityka międzynarodowa, wspieranie i rozwój działalności społecznej oraz programy edukacyjne. Celem jest budowanie porozumienia i zaufania pomiędzy UE i innymi krajami.

www: www.odfoundation.eu

Adres: 3 Maja Str. 18/4, 20-078 Lublin, Poland

tel. / faks.: + (48) 507 739 025

E-mail: odfoundation@odfoundation.eu

Centrum Wolności Obywatelskich - organizacja społeczna, której misją jest promowanie wartości praw człowieka i wspierania rozwoju demokratycznego na Ukrainie i na obszarze postradzieckim. Zadaniem organizacji jest: edukacja w sferze praw człowieka i demokracji; obrona podstawowych praw i wolności; realizacja programu solidarności międzynarodowej.

www: www.ccl.cs-nis.org

Adres: 01004, Kijów, ul. Baseejnaja 9-G, lok. 25

tel./faks: +38 (044) 246-01-36

E-mail: admin-ccl@cs-nis.org

Centrum Informacji o prawach człowieka - projekt ukierunkowany na informowanie społeczeństwa o sytuacji w dziedzinie praw człowieka na Ukrainie i w świecie oraz na rozwój współpracy pomiędzy obrońcami praw człowieka a środkami masowego przekazu.

Centrum przygotowuje dla mediów specjalne materiały dziennikarskie o prawach człowieka, zapewnia jakościowe wsparcie informacyjne społecznie ważnych inicjatyw społecznych, zapewnia wsparcie eksperckie dla obrońców praw i mediów, organizuje warsztaty, konferencje prasowe, okrągłe stoły, kampanie adwokackie, akcje uliczne, i in.

www: <http://humanrights.com.ua>

Adres: 01034, Kijów, ul. Rejtarskaja 21/13, lok. 4a

tel./faks: [044-482-39-86](tel:+380444823986)

E-mail: info@humanrights.com.ua

Centrum Obrony Praw Człowieka "Postup" - Ługańska obwodowa organizacja społeczna, zarejestrowana w listopadzie 2000 roku. Jej misją jest wszechstronna obrona praw człowieka i rozwój kultury praw człowieka na Ukrainie.

Głównym priorytetem organizacji od 2000 roku jest obrona praw i interesów dzieci z grup dysfunkcyjnych. Jeszcze jednym ważnym kierunkiem pracy jest kreowanie kultury praw człowieka poprzez działania edukacyjne dla szeregu grup celowych.

www: <http://postup.lg.ua/>

Adres: 91050 Ługansk, ul. 30-letia Pobiedy 2 m. 50

tel.: +38 0642 72 04 82

E-mail: postup.hrc@gmail.com

Charkowska Grupa Obrony Praw Człowieka została zarejestrowana jako odrębna osoba prawna w listopadzie 1992 r., mimo że była znana jako grupa obrony praw człowieka Charkowskiego "Memoriału" już od 1988 r., a niektórzy członkowie grupy brali udział w ruchu obrony praw człowieka w 60-80 latach.

Charkowska Grupa Obrony Praw Człowieka prowadzi działalność jednocześnie w trzech kierunkach:

- pomoc dla osób, których prawa zostały naruszone;
- społeczne śledztwa faktów naruszenia praw człowieka, edukacja prawna, popularyzacja idei obrony praw człowieka za pośrednictwem przedsięwzięć publicznych i działalności wydawniczej;
- analiza sytuacji praw człowieka na Ukrainie (zwłaszcza praw i wolności obywatelskich).

Adres: 61002 Charków, box 10397

tel.: (057) 700 62 81

tel./faks: (057) 700 67 72

Charkowski Instytut Badań Społecznych - Charkowska Miejska Organizacja Społeczna utworzona 10 marca 1999 roku. Charkowski Instytut Badań Społecznych jest organizacją pozarządową, non-profit, niekomercyjną. W swej działalności Instytut jest niezależny od wpływu wszelkich organów i organizacji, zarówno państwowych jak i społecznych. W instytucie pracują specjaliści o wysokich kwalifikacjach w dziedzinie socjologii, prawa i psychologii, w tym 2 doktorów habilitowanych i 10 doktorów. Szczególną rolę w działalności instytutu wyznaczono działalności w dziedzinie obrony praw człowieka.

www: <http://khisr.kharkov.ua/>

tel.: +38 (057) 760-46-23

E-mail: khisr@mail.com

Ukraińska Służba Informacyjna - agencja informacyjno-analityczna, która świadczy usługi w zakresie analiz, organizacji i prowadzenia kampanii informacyjnych, konsultacji politycznych i monitoringu rozwoju społeczeństwa obywatelskiego w regionach i poza Ukrainą.

www: <http://uis-ua.com>

Adres: Kijów, ul. Jarosławow Wał, lok. 4

tel.: [+38 \(044\) 287-39-07](tel:+380442873907)

E-mail: contact@uis-ua.com